Масса а мехкашкара пролетараш, ыашагIкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккехьарча Совета а орган

КIиранди 26 октябрь № 86 (2295) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Государственная ордена Ленина БИБЛИОТЕКА СССР

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти—коммунизм хьалъяра тIехьа советски халкъо лоаттабеча къовсама дегаш ураувттадеш а хьалхле лелаеш а бола сийлахь-боккха низ!

(ССКП ЦК тIахьехамашцара)

Толамашца чакхдаха укх шерара юртбоахама балхаш

Коммунистически партен хьалхленца, вай Нохч-ГIалгIай республикан къахьегамхоша, социалистически яхь а лаьца, юртбоахам лакхбеш доккхий толамаш даьхад укх шера.

Балха чIоагIа новкъа йола йоккхий йоачаш йоллашехь а, ка бола ялаташ чу а ийца, паччахьалкхенна дIадалара планаш ханал хьалха, 25-ча июле, кхоачашйир вай республикан юртбоахама къахьегамхоша. Даьхен складашка 1957-ча шера тессачул цхьа миллион пунт совгIа ялат чутессар. Из болх кхоачашбара хьакъехьа эггара хьалха рапорт делар Гудермесски, Наурски Каргалински, Грозненски, Советски, Сунженски районаша.

Цу балха тIа доккхий толамаш а доахаш шоай социалистически декхараш тIехкхоачащдарца белгалбаьдар: дийнахь шин норма кхоачашъеш йола комбайнера Мериев Іаддал-Хьамида хьалхле лелаю Наьсарен района комсомольски агрегат, Іодийача кIина дийнахь 31 гектар хьокхаш а, хIара гектара тIера 25 центнер ялат оардаш а болх баь Гудермесски совхоза комбайнер нов. Ключкан, вай республике эггара хьалха вIашагIъеллача шин жаткаца диъ дийнахь 125 гектар мукха хьекха Грозненски шурий совхоза тракторист Ефремов, иштта дукха кхы бараш а.

Ялат чуэцаш а из паччахьалкхенна дIадалара план ханал хьалха кхоачашъеш а доккха новкъостал дир Грознерча предприятеша а учрежденеша а, цхьа эзар таргга автомашинаш а йохийташ.

Соахкарчул 1136 центнер дукхагIа а доккаш, паччахьалкхенна тха доккара план укх шера 30 июле ханал хьалха кхоачашйир. Из толам баьккхар цхьан устагIан тIера соахкарчул 0,9 килограмм дукхагIа тха доккхарца. Юкъера лаьрхIача укх шера цхьан устагIан тIера даьккха тха 4,2 килограмм хилар. ХIаьта Шелковской племенной совхоза къахьегамхоша цхьан устагIан тIера 6,7 килограмм тха даьккхар.

Иштта доккхий толамаш даьхар дукхагIа болча къахьегамхоша хьайбашта доакъар кийчдеш а. Ножай-Юртовски района колхозаша ханал хьалха, 10-ча августа, 101 процент кхоачашйир силос кийчъяра план, хIара Іатта 20 центнер силоса а йолаш. Иштта силос кийчъяра план 24-гIча августе кхоачашйир хIара Іатта 16 тонн силоса кийчъяьча Надтеречни районо, 15 тонн кийчъяьча Курчалоевски районо, 13 тонн кийчъяьча Гудермесски районо.

Республикан юртбоахама къахьегамхоша цхьоалагIча октябре паччахьалкхенна баьца даараш дIадалара а доккара а шера йоагIа план кхоачашъяьй. Цу балха юкъе ССКП XXI съезда сийна шоаш тIаийца декхараш дика кхоачащдарца белгалъяьлар Грозненски, Сунженски, Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Надтеречни, Наурски, Урус-Мартановски районаш.

Паччахьалкхенна дулх дIадалара шера йоагIа планаш кхоачашъяьй Саясановски Ножай-Юртовски, Шелковской районаша, шурий планаш кхоачашъяьй Веденски, Ножай-Юртовски, районаша а города Грозне а.

Иштта кхы а дукха толамаш даьхад укх шера вай республикан юртбоахама къахьегамхоша.

Цу доккхийча толамашца дукха кхоачамбоацараш а да юртбоахама балха юкъе. Цхьайола районаш хIанз а силос кийчъяра планаш кхоачаш ца еш я. ХIаьта гIожа доакъар кийчделга Шелковской а Ножай-Юртовски а районашкареи город Грознегареи дIаийккхача массанахьа а во лел, цу гIулакха ер шу дика хинна долашехь а. Къаьстта во лел из болх Назрановски, Первомайски, Веденски районашка.

ТIехьарча хана вай республикан юртбоахама къахьегамхой Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара а аргIан йоаца ССКП XXI съезд гулъяра а сийна керда социалистически декхараш тIа а ийца кхы а доккхагIа толамаш а доахаш, юрта боахам тоабеш боахк. Гурахьа дув ялаташ дIадийна яьннай город Грозни, Гудермесскин Советскин районаш. Дика лел из болх Наурскин Шелковскойн районашка а. Іалъьмате дика хьувкъаьяьй хьажкIаш «Джалка» яхача совхозерча нов. Зармаевс хьалхле лелаеча комсомольски-капирхой звенос: 160 центнер хьажкIаш йоах цига цхьан гектара тIара. Веденски районерча «Чапаева» цIерах йолча колхоза Мусахаджиев Мусас хьалхле лелаеча звенос 85, Юсупов Шамала хьалхле лелаеча звенос 65 центнер хьажкIаш яьхай хIара гектара тIара. Гектара тIера 50 а, 40 а центнер хьажкIаш йоахаш моттигаш дукхха а я. ХIаьта Шелковской Грозненскин районашкара колхозаш, Предгорни, Калиновски, Шелковской, Молочни № 1, Староюртовски, Горячеисточненски яха совхозаш хьажкIаш чуийца яьннай.

Цхьабакъда из иштта дале а, ерригача республике хьажкIаш чуэцара балхаш дахача шера укх хана хиннначул эсалагIа лел. 1957-ча шера 20-ча октябре 89 процент ерригача хьажкIай чуийца хиннаяле, укх шера чуийцараш 73 процент мара яц.

ХьажкIаш чуийца яларца дувзаденна да гурахьа ялат дIадер а зябь ахар а, хIана аьлча дукхача моттигашка хьажкIаш йолча лаьтташка де лаьрхIа да уж балхаш. Гурахьа ялат дIадув за тIех йоалаш латт, цудухьа сихбе беза из болх.

Вай республике лаьтташ а, йIовхал-шелал а, йоачаш а, колхозашкен совхозашкен машинаш, юртбоахама специалисташ хилар кхыдола гIулакхаш дукха эргалонаш йоацаш цхьатарра да. Цхьайолча районашка, совхозашка, колхозашка болх вогIа лелилга царна хьалхле лелеарашта болх бокъонца дика вIашагIа болла а цунна доал де а ца хар а цунца безам ца хилар а мара хIама дац.

Юртарча къахьегамхоша а царна хьалхле лелеараша а толамца балха шу йистедаккхарна хIанз а де дезаш дукха балхаш да. Чехкка чуийца яха еза хьажкIаш, дIадийна даккха деза гурахьа дув ялат, бIаьсти дIадув дерригa а ялат зяба тIа дувргдолаш. зябь аьха яккха еза, сомий, комсий бешамаш дIайогIа еза, йоахъе а доакъар тIадена кийчъе а еза хьайбашта Іа даккха моттигаш, иштта кхы а дукха балхаш да де дезаш.

Уж балхаш бокъонца ханнахьа кхоачащдарна райкомаша а райисполкомаша а совхозаштен колхозаштен хьалхле лелеараша а берригa коммунисташ, комсомольцаш, юрта боахама къахьегамхой оарцагIа баха беза Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен а ССКП XXI-ча съезда а сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачащдарна. Болх нийсача планашца вIашагIа болла беза. ХIара къаьсттача балха хьожаяь бригадаш, звенош хила еза цу балха дукхалга хьежжа. Йолаш йола техника дика дIаийсъе еза. Къахьегамхой болх бе безам хургболаш дола гIулакхаш оттаде деза, цар беча балха бокъонца лоархIам а бергболаш, баьча балхах царна доагIар ханнахьа дIа а лургдолаш. Бригадашка, звеношка беш бола политмассови болх идейни чулоацам лакха хургболаш тоабе беза. Масса а йолча бригадашка, звеношка лекцеш, газеташ, журналаш дешилга вIаштIехьа даккха деза.

Октябрь 41 шу дизара а ССКП XXI-ча съезда а сийна тIаийца социалистически декхараш доккхийча толамашца кхоачаше деза.

Октября 41-шу дизареи ССКП XXI-ча съездеи сийна

Совнархоза промышленносто итт бетта йоагIа план ханал хьалха кхоачашъяьй

Нохч-ГIалгIай совнархоза промышленни предприятей коллективаша 23 октябре юкъара объемага диллача промышленни продукци арахецара итт бетта йоагIа план кхоачашъяьй.

Ерригача совнархозе гIолла промышленноста валовой продукцен объем 1957 шерарча цу ханаца нийсйича 13 процент дукхагIа хиннай. Промышленни продукци арахецара эггара лаккхагIа йола темпаш яьхай промышленноста кертерча доакъоша — мехкдаьтта доаккхачо, нефтеперерабатывающи, энергетически, химически доакъоша.

Хьалхехьа а даьча лоархIамаша хойтачох, промышленностерча болхлой къахьегама овсарле планал тIех 10 процент лакхъеннай.

Совнархоза промышленносте гIолла деррига а хьанийцача планах лаьрхIачох продукцега дIабода мах лохбарах 81 миллион сом кходаьд.

* * *

Совнархоза нефтеперерабатывающи промышленноста управленен предприятей коллективаша моторни доагам даккхарах шера доагIа шоай социалистически декхараш ханал хьалхагIа кхоачашдир. Толамца чакхъяьккхар итт бетта йоагIа план, технологаша хIанзехьа а ноябра чотах итташ эзараш тоннаш мехкдаьттан сийрда продукташ арахийцай.

Управленен предприятешка гIолла ерригa а хьалъийцача 4 процент лакхъе аьнна тIанийца къахьегама овсарле 5,5 процент лакхъяьй. Арахецача продукцега дIабода мах лохбар бахьан долаш 50.635 эзар сом кходаьд.

Скважинашта телеуправлени оттаеш латт

Правобережни нефтепромыслови управленен скважинашта телеуправлени яь йистейоалаш латт.

Промыслера дIа 18 километр уллача Газгородке диспетчерски пункт яьй. ХIара скважине станокаша беча балхах сигналаш телаш увттаяь качалкаши телеячейкаши я. Нн. Субботини Петрови хьалхагIа из телеуправлени юкъе йоалаяьча «Старогрознефта» промыслашка а хинна уж Іомаяь ба.

Из телеоборудовани балха юкъе йоалаяь хиларах операторашца бийсана а во ха латтача хана а хIара скважинага хьежа безац. МоллагIа оатхал ехача, е станок болх ца беш сецача качалкашеи телеячейкашеи из дIахойт диспетчерски пункте.

— ХIанзарчоа телеборудованена дIаоттаяьй станока-качалкан датчик,— йоах нов. Субботина,— цхьабакъда, скважинан дебити, мехкдаьттан цIенали хьахьувкхаргдолаш датчикаш оттае кийчо еш я скважинашта. ТIаккха телеячейкас хьахойтаргда скважино мел мехкдаьтта лургда а цун разряженноста процент а.

ССКП ЦК кхайкарала жоп луш промыслан энергетикаша дош деннад 7-гIа ноябрь тIакхоаччаш — Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дузаш, ерригача скважинашта телеуправлени е аьнна.

СУРТА ТIА: наладчик-электромонтер Петров Владимир скважине телеячейка оттаеш воал.

А. КУИМОВА сурти тексти

Гидуаргаш чуийца яьннай

Первомайски района А. Шарипова цIерахчен, «Дружба» а «Заря» а яхеи колхозаш йистеньнай гидуаргаш чуийца.

Дика хьувкъаяьй гидуаргаш А. Шерипова цIерахча колхозе Алханчуртски аренашка. Юккъера лаьрхIача хIара гектара тIара 13—15 центнер гидуаргаш яьхай цар, хIаьта паччахьалкхенна 2370 пунт дIаеннай.

«Дружбеи» «Заряьи» яхача колхозаша а хьувкъаяьй дика гидуаргаш.

ХIанз колхозаш гидуаргаш паччахьалкхенна дIалуш я.

ДУДАРЕВ СТЕПАН.

Жа леладерий толамаш

Каргалински районерча М. Горьке цIерахча юртбоахаман артела цIи хезача жа Іуй Койлубаев Конкуреи Мансуровен бригадаша шоай жа доажаду гувнаш долча йоккхача аренашка. Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дизара сийна яхье а баьнна, дика толамаш даьхад цар. Койлубаев Конкура бригадо баххача хIара бIаь устагIан тIара лоархIаш ноаноех къоастадеча ханага гIаьхьа болаш 124 Іаьхар баьккхар, хIаьта Мансурова бригадо 119 Іаьхар баьккхар.

4200 тонн силос еллай

«Шалински» совхоза 5-ча отделенера болхлой мошача доакъара лаьрхIа дIайийна хинна 50 гектар хьажкIаш чуийца баьннаб. Цу долкъарах яьннай 810 тонн силос. Ерригача отделенес укх шера елла силос 4200 тонн я. Юккъера лаьрхIача хIара Іатта 16 тонн моша доакъар кхоач.

М. ТКАЧЕНКО.

Совхоза даь новкъостал

«Малгобекнефта» мехкдаьттан промыслай управленера болхлойи инженерно - технически болхлойи 18-ча октябре «Ингушски» совхоза хьажкIаш чуэца новкъостал де баха хиннаб. Иттех сахьата 60 тонн совгIа хьажкIаш хьа а яьха, «заготзерно» дIаяхьа машинашта тIаеттар цар.

ХьажкIаш тIайоттача берригa низ тIабахийта болх беш хиннаб НПУ геолог Галямов, архивариус Басиева, НПУ секретарь Романенко.

Итт бетта йоагIа план кхоачашъяьй

«Малгобекнефта» мехкдаьттан промыслашкара болхлоша болх дика бу. Коача доагам даккхара шера йоагIа план тIехкхоачашъяь баьннаб уж. Социалистически яхь лелаеча промыслашта юкъе хьалха я Я. Мамедов заведующи вола 3-гIа мехкдаьттан промысел. Итт бетта йоагIа план 13 октябре кхоачашъяьй цо.

Промыслашка леладеча балхашта юкъе дикка дакъа лоац комсомольцаша. Йис бетта 1239 тонн коача доагам жходаьд цар.

И. АПУРИН.

Юртбоахаман продукташ—паччахьалкхенна

Партен XXI-ча съезда накъа болхаш, Шелковски районерча къахьегамхоша юртбоахаман продукци дIаяларах дола паччахьалкхен хьалхашкара шоай декхар ханал хьалхагIа кхоачащдир. Шера йоагIа план комсаш йоткарах 125 процент, баьца даараш — 100 процент, дулх — 102,6 процент кхоачашъяьй районо.

Шура йоткарах шера йоагIа план Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дизара ди тIакхоачаш кхоачашъе, планал совгIа 1000 центнер дулхи 3000 центнер шурен йоткъа аьнна колхозийн совхозеи къахьегамхоша декхар тIаийцад.

И. СЕНЯТКИН,
ССКП Шелковски райкома секретарь.

Г. САМАРСКИЙ,
райисполкома председатель.

Декхараш ханал хьалхагIа кхоачашдаьд

Грозненски районерча юрта боахаман къахьегамхоша кхы цхьаьккха а производственни котало яьккхай: ССКП XXI-ча съезда сийна тIаийца паччахьалкхенна ялат кийчдара социалистически доккхий декхараш ханал хьалхагIа кхоачащдаьд. 22 октябре кхаччалца йолча хана районо колхозашеи совхозашеи 860 эзар пунтал совгIа ялат дIаденнад.

Республикански миллиона чотах района къахьегамхоша паччахьалкхенна ешкай дIаювча хьажкIий 124 эзар пунт, паччахьалкхено оттаяьча планал 5-за дукхагIа я уж.

Социалистически декхараш кхоачащдеча доккха дакъа лаьцар Грозненскин Староюртовскин совхозий, 1 Мая, «Аргун», «Новый быт» яхача колхозий ахархоша.

ХIанз укх сахьата района юрта боахаман болхлой берригa низ хьажкIаш, коартолаш, баьца даараш чуэцарна, грахьа дув ялат дIадерна, зябь ахарна, хьайбашта Іа даккха-кийчо ярна, хIаьта иштта дулх, шура, фуаш паччахьалкхенна дохкара план ханал хьалхагIа кхоачашъярна тIабахийтаб.

В. ФИЛИППОВ,
ССКП Грозненски РК-а секретарь.

З ДУДНИК,
райисполкома председатель.

227 эзар сом кходаьд

Грознерча локомотивни депон ремонтни цехера железнодорожникаш XXI партсъезда сийна вахте этта чIоагIача беззамца балхаш деш ба. Къаьна оатхалаш, мегаргIола материалаш ремонта юкъе ахийтарах паччахьалкхенна 227 эзар сом кходаьд. Депорча коллективашта юкъе укх шин-кхаь бетта балха хьалха йолаш хьайоагIа тепловозни цеха коллектив. Къаьстта дика болх бу ремонтникаша М. Чугуновс, В. Коломыцовс, токара И. Трискивас, слесара М. Назаренкос.

Ремонтникел тIехьа бусаш бац эксплуатацен цеха болхлой а.

Укх шера октябрь бетта тайптайнарча наькъашка беза муьх тIабола 114 поезд йигай машинисташа.

22 октябре Стронов Бориса бригадо норма 1500 тонн йолча 2526 тонн муьх тIабола состав йига езача дIа кхоачаяьй. Механика М. Мишина бригадо а йигай 1006 тонн нормал совгIа муьх тIабола состав хьожаяьча участке.

А. АНОХОВ.

Азени Африкани мехкий писателий ташкентски конференце хиннначар сийна Кремлерча Йоккхача дворце че яр

Азеи Африкани мехкий писателий ташкентски конференце хиннначар сийна Кремлерча Йоккхача дворце Советски Социалистически Республикай Союза Правительствос 22 октябре че йир.

Хьаьший тIаийбеш бар юовкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник Н. Н. Поспелов, Д. С. Коротченко, А. Э. Калиберзин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин.

Из Іалъьмате безаме че хиннача къамаьлаш дир Китайски Халкъа Республикан, Инден, ВIашагIкхийттача Іарбий Республикан, жхыча мехкий а писателаца.

Че еча хиннараша гIадбаха тIаэцаш, тIеххьара къамаьл дир СССР-а Министрий Совета Председателе Н. С. Хрущевс.

(ТАСС).

МИНСК. Герга майда. Центре — советски тIемахоштен партизанаштеи дегIа памятник.
Севостьянова сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГIалгIай АССР-а колхозашка а совхозашка а гIолла деча юрта боахаман балхий 1958 шера 20-ча октябрера

СВОДКА

(Планах йола проценташ)

Районаш	Гурахьара ялаташ дIадер	Зябь ахар	ХьажкIаш чуэцар, ерригаш
г. Грозни	115	—	83
Гудермесски	100	11	91
Советски	100	—	26
Наурски	99	45	87
Шелковски	91	25	125
Грозненски	85	8	83
Сунженски	85	42	79
г. МагIалбик	79	29	56
Шалински	78	15	84
Ножай - Юртовски	75	—	64
Надтеречни	72	20	69
Каргалински	68	14	85
Курчалоевски	62	48	58
Ачхой-Мартановски	59	10	70
Саясановски	58	—	74
Урус-Мартановски	47	2	85
Первомайски	38	40	21
Веденски	32	—	49
Назрановски	27	7	40
Деррига — 20/X—1957 шера дар	74	20	73
	77	51	89

1958 шера 20 октябре кхаьчача хана Нохч-ГIалгIай АССР гIолла хьайбай продукташ дIаялара план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Районаш	Процентех: шура	Процентех: дулх	Процентех: фуаш
Веденски	119	66	110
Ножай-Юртовски	119	134	110
г. Грозни	103	65	—
Шелковски	97	110	121
Наурски	96	91	95
Грозненски	95	90	93
Ачхой-Мартановски	95	43	50
Надтеречни	92	55	36
Урус-Мартановски	89	74	78
Советски	88	43	87
Сунженски	84	88	117
Гудермесски	83	78	88
Шалински	81	61	71
Каргалински	79	74	129
Саясановски	71	143	150
Курчалоевски	67	87	81
г. МагIалбик	67	63	64
Первомайски	65	90	95
Назрановски	46	86	14

Цхьан субботнике

Грозный город тоаеча дакъа лоацаш ба локомотивни депора болхлой а. Укх деношка хиннача субботнике хьинаре къахьийгар депон котельникашеи, слесарашеи, токарашеи кхыча болхлошеи. Цу дийнахьа цар дика цIенийр болх беш йола моттигаш, тоайир клумбаш, цветникаш, кхыйола гаьнаш дIаегIа моттигаш. Берригаш а 200 совгIа саг вар цу субботнике дакъа лоацаш. Массане а дика къахьийгар цар.

Г. АНОХИН.

Промышленни выставка

Тбилисе хьайийлай города 1500 шу дизара хетаяь йола промышленни выставка. Выставке я машиностроенени, приборостроенени, химически промышленностеи, виноделени моттигерчеи, ейгачеи, текстильнии кхачани промышленностеи повильонаш.

Даьреш деча промышленностера керда техника

Москвера даьрий деш а басарашца хоздеш а йола «Красная Роза» яха комбинат — натуральни даьреш а искусственнии синтетически даьреш а арахецаш йола Советски Союзера йоккха предприяти я.

ДукхагIа а дикагIа а продукци арахецара тIехьа къовсам а лоаттабеш, доккхий балхаш ду предприятен коллективо оборудованена модернизаци а нийсъала балхаш долча механизаци а еш. ССКП XX съезд хиннначул тIехьагIарча шин шера цехашка дехкаьд тховнех хьалъэхка электричествоца леладу наькъаш, инфракрасни обагрев а йолаш даьреш нийсдарна рама йолаялийтай, зизаш увттадеш йола автомат Іомаяьй.

Комбинатерча конструкторий комплексни бригадо Фрунзе цIерахча Шуйски завода болхлошца цхьана автомат дагалаьцай «ЧГСП-50» яхача ши чIий болча хIадаш деча сихача станока/ йоачIингаш хувцарна. Кхестача берда хьисапера из автомат шин тайпара долча чIогIашкашца болх бе лаьрхIа я. Берда чу хож 28 йоачIинг, станок юха ца а сецаеш хувц чIогIашкаш. КIадаш деча болхлой къахьегама овсарле шозза совъяккха йиш хулийтаргьа цу тайпара автоматаш балха юкъе яхьаро.

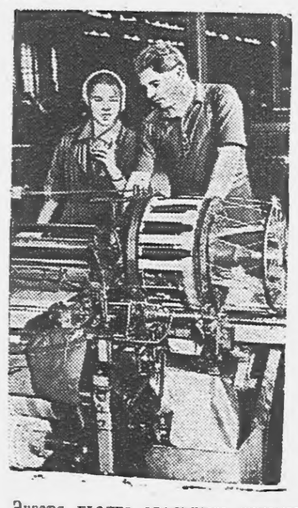

Эггара хьалха араяьккха автомат хIанз болх мишта бу хьажа комбинате оттаяьй.

Сурта тIа: кIадаш дечара болхло Т. А. Наумкинан мастера помощник вола А. А. Бобкови керда автомат йоаллача станоко болх мишта бу хьожаш ба.

А. Стужина сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Партийни организацей отчетно-хоржамий собранеш

Массазза а хьежа производственни балхага

КIир йоаккхача завода коллективо 1957 шера план 103 процент кхоачашйир. Укх шера ялх бетта план а толамца кхоачашйир. Цхьабакъда тIехьарча хана план кхоачашъяьяц заводо. Из кхоачаш ца яра бахьанан дувцаш дар партийни собране коммунисташа даь къамаьлаш.

Цар белгалдир пений цехо арахецца продукци дика ца хилар, цигара цхьадола балхаш механизаци янза долга. ГIишлошъеча промышленностан болхлоша кIезига новкъостал ду завода, цхьаккха а болх бац рационализаторашца беш. Заводе мела лел Iана кийчо яр.

Уж кхоачамбоацараш дIаддахарна де дезар белгал а деш соцам бир партийни собране.

С. ВОРОНИН.

Контроль лелаярца

Правобережни нефтепромыслови управленен партийни организацен отчетно-харжара собране белгалдир мехкдаьтта даккхара ийс бетта план 106 процент кхоачашъяр, къахьегама овсарле планах йоагIачул 15,5 процент айяьлга, кходаьд 559 эзар сом ахча.

Цхьабакъда, ала йиш яц контроль лелае шийна устава еннача бокъонах партийни организацес бизза пайда нийбаьлга. Цунца мара дашха йиш яц нефтепромыслас 9 бетта бурув тохара план 64,8 процент мара кхоачаш ца яр. Нах чубахача цIеноштен культурни вахара объекташтен ремонт елга 45 процент мара кхоачаш даьдац. Уж балхаш мела леладаьд производстве коммунисташ харцахьа дIанийсбарах.

Доккхий кхоачамбоацараш да агитационно - массови балха юкъе а.

Собране критика йир нефтепромыслан кулгалхошта н.н. Мурашкона, Гулаевна, Гершберга. Массаза а йолча производственни совещанес болх во бу.

Отчетно-харжара собрани коммунисташа дика дакъалоацаш чакхъяьлар. Коммунисташа дуккха а критика а йир, маьхе йола предложенеш а йолайир партийни - организационни а идеологически а болх тоабарна.

Ф. ВАСИЛЬКОВ.

Тоабе организаторски болх

«Малгобекнефта» НПУ транспортни конторе хиннача партийни собране тIа коммунисташа дийцар партийни бюрос ше яь решенеш чакх ца йоахаш моттигаш хилар. Отчетни хана чухь кIезига нийцаб парте хьачу дикагIа болх болхлой. Партийни бюрос мела кулгал даьд социалистически яхь лелаярна, комсомольски организацена, пенгазета арахецарна.

Коммунисташа партбюрона критика йир цун секретарь а членаш а цехашка кIезига ухаш хиларах, болхлой вахара хьал тоадарна йоахко кIезига еш хиларах.

Белгалдаьккха кхоачамбоацараш балха юкъера дIадахарна хьожаяь решенеш йир собранес.

А. СЛЕСАРЕВ.

Болхлошцара бувзам шербе

«Красни молот» завода 4-гIча цехе хиннача отчетно-харжара собране белгалдаьккхар цеха партийни организацес производственни балха хьоккхамаш дикагIа хилийтарна дикка болх баьлга. Цеха коммунисташ производственни планаш тIехкхоачаш а еш кхыбола болхлой шоашта тIехьабахарах кходаьд 300 тоннал дуккхагIа доагами 100 тонн металли. Толамца Iомаеш я технологически процессаш.

Цунца цхьана дуккха а кхоачамбоацараш да цеха балхаца. ХIанз а дукха хул брак, оборудованен ремонт елга геттара мела лел, цехера цхьа шера 38 саг дIа а ваьккхав 44 хьа а нийцав, цо хьахьоку нахаца кхетама болх мела лелабаьлга, партбюрос во кулгалдаьд комсомольски организацена, моттигаш я кхахьегама дисциплина телхаеш.

Коммунисташа чIоагIа критика йир партен торкома а Ленински райкома а инструкторашта уж цехе кIезига ухаш хиларах.

Гучадаьхьа кхоачамбоацараш дIадахара наькъаьл белгалдоахаш ба партсобранес тIаийца соцам.

М. АГЕЕВ.

Коммунисташ кхашка балхаш деш ба

Наха материальни рузкъаш хьадеча юкъе коммунисташа дакъалацар хIанзарча ханарча декхарех лоархIам бола декхар да.

Шоай партийни организацен коммунисташ балха дIанийсбеш цу тIулакха теркам дика баьб Шалински районе «Джалка» яхача совхоза партийни организацес.

Совхозерча коммунистех кхоалагIа дола дакъа духхьал кхашка балхаш деш ба.

ХIанз деррига советски халкъ ССКП XXI съезд гулъярга балха толамаш дахарца накъа даха кийчулуча деношка, социалистически яхь а йоаржаяь кхычарна хьокхам а луш совхоза кхашка къахьегаш ба коммунисташ Эрнакаев Баша, Цакошев Ахьмад, Яценко Николай, Саидов Сулейма, Магоматхаджиев Бухара, Татуев Хьасан иштта кхыбараш.

Т. ЦОРОЕВ.

Партен планаш кхоачашхул

Нохч-ГIалгIай республикан промышленни а юртбоахаман а лоархIамера район я город МагIалбик. 3 мехкдаьтта доаккхаши 1 газовойи промыслаш, мехкдаьттан промышленноста иттех совгIа предприяти, Ачалкхера минеральни хин завод, йиъ саьна а цIен тIа юлла а кирпишк ю, даьтта доаккха заводаш я МагIалбике. Йоккхий совхозаш а колхоз а я тха райсне.

ССКП XX ча съезда соцамаша дезача гIулакхий хьадда йолчА программаца кийчйир партийни организацеш, промышленни а юртбоахаман а производство чехкка лакхъяра, дIахо а халкъа вахара материальни хьал тоадара никъ хьахьекхар. Мел ший ханнахьара а социалистически паччахьалкхенни советски халкъеи хьашташа маяххара а хиннад хьахьекхар вахаро Коммунистически партен историческа Ленина маяххара хьаькъалцара дола уж соцамаш.

Коммунистически партен инициативах промышленностаи строительствонен деш дола доал эргадаккхаро дика гIулакх дир МагIалбика промышленность, эгтара хьалха мехкдаьттан яр а йолаш, дегIайоалаярна. Республике совнархоз йилларо торо елар шерашка къоаста ца луш даьтта дешаш чехкеи хан-ханнахьеи къоастаде а нефтяникий материальни рузкъан торонаши цар низ дIахо йодача хана мехкдаьттани газовойи промышленность дегIайоалаеча дIабахийта а. Укх шера 8 бетта йоагIа шоай заданеш тIехкхоачашйир вай мехкдаьттан промышленноста предприятеша хIама ца еташ ерриганеша а.

Болх беш скважинашка промыслайи смежни предприятейи коллективаша хьацар Іо а ухийташ баьча баллхах хьахиннар да из. Масала, хьокхама хьаэцаргъя вай Ленина ордена цхьоалагIа нефтепромысел (заведующая нов. Паук, партбюрон секретарь нов. Щукин). Производствон чурча торонех пайда эцарна тIаерзайир коллектив партийни организацес. Даьттан кIалхарча тIознашцара хий Іоз а деш, мехкдаьттан тIознашта юкъе ахийтар бахьан долаш бурув датташ скважинаш яхарца а доацаш, *дийнахьа - бус доаккха мехкдаьтта лакхдир промысло.

ШоллагIча методий цех — промыслови боахама кертера участок я. Цунна хьаькле лелаю коммуниста нов. Томленовс геологаца татаркаца Шумская Клараца цхьана теркам тIабахийтта хьеж из чухийцача хиг а а цо дечунга а, мехкдаьтта дуккагIа даккхара гIулакхаш белгал а доах, кхоачаш а ду. Цу цехе барт тайна болх беш ба гIумке Умашев Шамсуддин, кIира Хубецов Степан, ГIалгIа Илезов Султан. Цу цехе баьца Іеш, ерригача промысле, города ерригача предприятешка, цIаккха а хиннача тайпара къахьегама а политически а хьакъехьа дог гIоздаьнна, шоай низ кхо ца беш болх бу тайп-тайпарча къамех болча наха, дукка езача Советски Даьхен рузкъа а низ а лакхбеш.

Партен городской комитетои первични парторганизацеши чIоагIа теркам тIабохийт производствон чура торонаш гуча яхарнеи царех пайда эцарнеи, продукцега дIабода мах лохбарна а къахьегама овсарле лакхъярна а. Мехкдаьтта ца дойташ лоаттабеча къовсаме боккха болх баьб, даьттагIара хьал а яьхар, шоалагIа пайда а нийцар эзараш метраш йолча турбаех, мехкдаьттеи газн йоаккхача, даьтта кIалха ремонт еча, строительстве шерра юкъе йоалаю къахьегама дикагIа йола методашн новаторий опыти.

Мехкдаьтта доаккха мастерий н.н. Окунева, Изаксона, Колесникова бригадаш, скважинашта даьттан кIала ремонт ю мастерашца н.н. Дзугаевс, Рогожина, Вазиевс хьалхле лелаю бригадаш, Костюренко Ивана бригадера каменщикаш, Иванов Андречун бригадера плотникаш, дуккха кхыбараш а берригача наха сийдеш ба. Уж бахьан долаш мехкдаьтта доаккхача 2,1 процента строительстве 2,6 процента лакхъеннай кхахьегама овсарле. Продукцега дIабода мах лакхбарца кертера болх беча предприятеша 1,5 миллион сом паччахьалкхен рузкъа кходир.

Цхьабакъда промышленноста балха тIехь доккхий кхоачамбоацараш а да. Царех кертера дар тохкамаш деш бурув деттилга тIехьадисар да. Бурув деттача цеха а нефтепромыслови управленен а хьалхле лелаерий бехкагIа кIоарга тохкамаш деш скважинашка йоккхий авари ю, мелови мехкдаьтта гучадаккхара ханаш тIехьатетт, паччахьалкхенна миллионаш сомаш эеначи ду. ХIанз боахаман органий а партийни организацей а теркам, низ, средствеш, шу йисте далалехьа № 750 йола скважина йисте якха а промыслови площаде доаллача мелови мехкдаьттах дола бакъдар харна а тIаерзаяь я.

Ачалкхерча мехкдаьтта доаллача моттигий фонтанни скважинашка чIоагIа мах бола мехкдаьттан газ бIаь эзараш кубометраш хиллаг дукха ала а бьнна йоаг. Цхьабакъда газопроводаш яхкара а уж фонтанни скважинашца дIахоттара а балхаш чIоагIа мела лел.

ССКП Центральни комитета инициативах машинно-тракторни станцеш эргайоахаш, юртбоахаман продукцена цаIаш дола маьхаш уттадеш хиларо дIахо а колхозни строй дегIайоалаярна а социалистически юрта боахама хIама хIаду низаи чехкка дегIадоаладарна а еша торонаш хилийтар.

ЦК сентябрьски Пленум (1953 ш.) хинначул тIехьагIа юрта боахам чехкка лакхбе аьнна партес тIаийца гIулакхаш мел хьаькъалера а шоай ханнахьа а хиннад къаьта хьахьоку «Кавказ» яхача колхозо а. Хьайбаш леладелга чIоагIа дегIадена боахаман дукхача доаькъоех латта боккха боахам ба из. ССКП ЦК сентябрьски Пленум хинначул тIехьагIа дIадахача укх ялхе шера цецвоаккхаш хувцамаш хиннад артеле.

Из дика гуш да укх лохерча таблица тIа.

Уж продукташ дуккагIа хилар гуш да, цхьабакъда из кхоачам болаш дац. Цхьан лаьтта колхозои МТС-ои доал деш хиларо боахам лакхлулга юхаувзар. Из духьале дIаяьккхар МТС-аш эргаяхаро. «Кавказ» колхозо хьайцар МТС-а техника, мастерскеш, производственни а нах чубаха а цIеношш. МТС-ера артеле хьачубаьккар 140 кадрови механизатори юрта боахаман специалисти. Барт бола артельни дезал кхы а дикагIа болх бе болабелар. Укх шера 8 бетта шура яккхар 24 процент, тха—16 процент, фуаш—12 процент лакхденнад. ЛоархIам болаш лакхденнад ялат, баьца даараш, кхыйола продукташ йоахилга. Уж паччахьалкхенга йохкилга иштта лакхденнад. Боахаме хиннача цу хувцамаша дог гIоздоаккх хIара советски сага.

Кхы а чIоагIагIа гIадвугаш хувцабеннаб нах. Колхозе шоаш даьй хиларах йола уйла лакх а чIоагI а еннай цар, колхоза боахам бахьан шоаех хIара вар бехктокхаме хиларах бола кхетам лакхбеннаб, шоай колхозе къахьегама а политически а хьакъехьа артела членаша дакъа лоацилга айденнад. Колхозникаш политически кхетам лакха болаш хиларах тешал ду паччахьалкхенна хьалхашкара шоай декхараш цар ханал хьалхагIа кхоачашдеш хиларо. Юкъарз боахам чехка дегIабоалабе лерхIаш, тешаме йора производственни чIоагIа лард йолла лерхIаш лоархIам болаш шоай капиталовложенеш лакхъяьй цар.

Барт бола дукхача къамех латта артела коллектив цхьа дезал санна къахьегаш я. Же товарни ферманна хьалхле лелаеш ва вовзаш вола зоотехник украинец Иван Демьянович Шелест. Республике хьалхара моттиг яьккхача цу ферман толамаш массанена а хоиш да. Укхаза барт болаш болх беш ба жаIуй эрсе Болпаков, украинец Хрипко, гурже Гудашаури. Артела боахама кхыча доакъошка а къахьегаме а чIоагIгуш да хьалхий вошал. ХIире Мерденов, нохчо Димиев, молдаванин Петренко шофераш ба. ЦаI-ах—ший норма денна йолкхаш ба цар хьокхам. ГIалгIа Торшхоев Султани эрсе Кухаров Николай цхьан трактора тIа болх беш ба. Цхьана болх беш 1437 гектар кIаьда оахам даьд цар. ХIаранс 600 гурга трудодни даьккхад цар. Трактористаца Сяницын Михаилаца прицепщицаш болх беш я Петренко Женя. Уж тайна хьокхамаш а бакъдараш а дукха да. Вай партен хьаькъалера ленински къамий политика вахара чухь дIаьхьош хилар да из.

Укх деношка «Ингушский» совхоза болхлоша шоай совхозах «ДоттагIал» аьнна дика цIи тила соцам баьб. Бакъ а да из коллектив барт болаш хилар. Совхозо 'дIа дуккагIа а йийнай дика хьувкъа а хьувкъийтай ялата а технически а культураш. 330 эзар пунт ялат чу а йийцар паччахьалкхен амбарашка чу а тессар. МагIалбика нефтяникаша шоай новкъосташта гIо дир хьажкIашта а шекар доаккхача свеклана а оасар деча, гурахьа ялат чуэцача совхоза отделенешка бахийтар политорганизатораш, агитатораш, слесараш, сварщикаш, автотранспорт. Совхоза болхлоша шоай аргIан городерча нефтяникаша хIанз кхоачам хиллаг баьца даараш, шура, дулх, харбазаш лоаттаю.

Совхоза боахаме йоккха моттиг дIалоац хьакхарч лелаяро. Чехка дегIадоагIа хьакхарч лелаелга. Соахкарчул цаIи-ахи дуккагIа я хьакхарч.

Цхьабакъда колхоза а совхоза а балха тIехьа долча доккхача кхоачамбоацарех а ца аьлча даргдац. «Масала, «Кавказ» колхозе тIехьа дус хьакхарч лелаелга, мела лел детта доахан а коа тIара оалхазараш а дебилга, даьттан 100 гектара тIара даьрхIа продукци хIанз а кIезига йоаккх. «Ингушски» совхозе гIулакх во дар бахьан долаш, доакъар а чудоахка моттигаш а во хиларах хьайбаш дукха дов, хьайбаев боала пайда кIезига ба, кIезига дегIадоагIа хьайбаш. Доакъар IалашдаI яьннаяц совхоз. Уж кхоачамбоацараш дуккагIа долча даькъе дашха йиш я партен горкоми первични парторганизацеши кадрашца мела болх беш хиларах, дикагIа йола опыт кхоачам хилара йоацаш цар дуккхача наха юкъе во йоаржаеш хиларах. Къахьегамхой политически хьакъехьа кхетабара балха тIехь а да цIенхоштта дола кхоачамбоацараш. Уж кхоачамбоацараш дIадахарна даьрхIа дола хьадда гIулакхаш дIадоладаьд хIанз.

XX-ча съезда соцамаш кхоачаш а деш, партен Центральни Комитетои Советски правительствоси промышленнии юртбоахамани производство лакхъяра лардца дIахо а къахьегамхой материальни вахара торо лакхъелга IалашдIр. Халкъа хьал тоадарах Коммунистически партес ю йоаккхо вайна хIара денна холуш я. Масала, наха чубаха ду цIеношш 1957 шера хинначул 1958 шера диазза дуккагIа да. Укх шера 500-нел совгIа бола дезал кердача цIеношка баха ховшаргба. Наьха унахцIено лоаярна 675,5 эзар сом, халкъа дешаран— 526,4 эзар сом, культурана 24,4 эзар сом дуккагIа дахийтад. Культурно-вахара гIишлонашка дохийта ахча а лоархIам боллаш лакхденнад. Хьалъяь а шу йисте далалехьа болх бе йолалургйолаш а я Серго-городокера стадион, лувча бассейн, клуб, музыкальни школен цIеношш, н. кх. д. Городашкеи нах бахача пунктайшкеи деш доккхий балхаш да. Кхачан а промышленноста а товарашца баха нах IалашбелгаI белгалдаьнна тоалуш да. Укх шера 8 бетта дIадахача шерца нийсдича бахача наха эша товараш 5 миллион сом дукхагIа дехкад.

Баьца даарашца а юрта боахаман кхыйолча продукташца а баха нах IалашбеI лаьрхIа баьца даарий а харбазий-пастай а культураш дуккагIа дIайийра, хIаьта № 4 йолча совхозе чуоттадаь а дажа дахийта а доахан дорстадир, детташ дола доахан дебадир. Из бахьан долаш бахача назхага кхоачам боллаш баьца даараш, харбазаш, шура, дулх дохка йиш я.

Наьха вахара гIулакхаш тоадарна новкъостал дир барзкъаши кога гIирси тега ателье городе хьаелларо, даьтта доаккха завод болх бе йолаялийтаро. Культурно-вахара гIишлонаш хьалъеча а къахьегамхошта гIулакх деча а дола кхоачамбоацараш дIадаханза да вай. Совнархоза материально-технически IалашбIра управлени стройкаши предприятеши хиланза яргйоацача материалашца, оборудованеца механизмашца IалашъяI. Потребительски кооперацес IалаьмаТе во IалашбIу шоашта цIенош деш бола нах. КхоалагIча квартала фондах царна цхьаккха хIама дIадахийтадац аьлча а кхоачам ба. Кирпишк, хьу, тхов тIа юла хIама, кхыйола материалаш ца хилар баьхан долаш бIаьш цIенош хьалдаь ца доалаш диса мегаш да. Республикан Министрий Советои совнархозои мела къоастаду город, колхоз, совхозаш хица IалашъяI дош. Республикан связа управленес строительни материалаш хьа ца хецар бахьан долаш юрташка 1600 цIа радио йоацаш да. Уж цIенхоштта дола кхоачамбоацараш дIадахарна эша гIулакхаш тIехьа а ца тетташ дIадоладе деза Республикански парторганизацешеи партен городской комитетои.

Кагирхошта а кхалнаха а юкъе мела бу политически кхетамеи болх, во болх бу культурно-просветительни учрежденеша. Политически балха юкъе кхоачамболлаш дакъа лацац хьалхле лелаераша. Уж кхоачамбоацараш белгал а доахаш, ССКП горкомои первични парторганизацешеи шоай низ тIабахийтаб болх шербарна, къахьегамхошта юкъе интернациональни кхетам лакхбарна, халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдарна, 1958 шерара халкъа боахама план ханал хьалхагIа кхоачашъе городереи юртареи нах оарцагIа бахарна.

МагIалбикера къахьегамхой IалаьмаТе чIоагIа раьза хилар ССКП ЦК-а Пленуца Советски Союза коммунистически партен аргIан йоаца XXI-гIа съезд гулъе аьнна баьча соцама. Деррига халкъа социалистически яхьа юкъе а баха, коммунистий Сийлахь-йоккхача Ленински партен XXI съезда сийна къахьегамеи адамий сийрда ираз — коммунизм бахьан лоаттабеча къовсамеи керда коталонаш яхарца накъа а гIоргба.

И. АВАНЕСОВ,
ССКП МагIалбикан горкома секретарь («Грозненски рабоче» тIара).

	Боарама единицаш	1953 ш.	1957 ш.	1953 ш. дистаь дола 1957 ш. %
Ялат дебар	тонн	2341	5314	226
Шура яккхар	»	282	684	228
Дулх даккхар	»	43,6	264,6	6-зза
Цунца хьакхий дулх	»	12,1	136,5	11-зза
Тха даккхар	»	21,6	40,8	189
Фуаш гуддар	эзараш	228,6	252,0	111
Беттача Iатто лу шура	кг.	1128	2013	179
УстагIан тIара доаккха тха	кг.	4,4	5,7	130
ЧудоагIа эхча	сом	1942960	5113784	264

В. И. Ленина сочиненей хьалхара том

Зарба теха араяьннай В. И. Ленина сочиненей пхелагIча изданен хьалхара том. ССКП ЦК соцамах арахецаш йола из издани хIанзалца ара мел хийцачарел йоккхагIа я. Цун 55 том шин шера арахийца яргъя.

Хьалхарча тома тIа йиъ произведени я. «Ахархой вахара юкъера жерда боахаман декхараш» яхача статьяца. Цунах а, хIаьта кхыйолча статьяех а холу В. И. Ленина марксизман идеяш Россен практически вахара юкъе яхыхьалга.

Издани дика а хоза а кийчъяь арахецаш я.

Партийни дешара юкъе кертерадар—идейни чулоацам ба

ЦХЬОАЛАГIЧА октябре областной парторганизаце партийни дешара шу доладелар.

Дешара кердача шера кийчлуш, партийни организацеша кертера теркам тIабахийтар партийни дешара ерригача звеношкара занятеш дика вIаштIехьа яьха а боккха идейно-теоретически чулоацам болаш а хилийтара.

Занятеш йолалуча хана партен торкомийн райкомийн пленумашка, коммунистий собранешка, пропагандистий семинарашка партийни дешара кийчо яра дош а дийца, республикан партийни организацеша дикагIа шаьрйир марксистски-ленински теори Іомаяра опыт. Масала, ССКП Грозненски горкомо «партийни дешара кердача шера города партийни организацей долча декхарех» дола дош а дийцар, коммунистически идейно-теоретически кхетам лакхбе лаьрхIа бола соцам тIа а нийцар. Коммунистий собранешка дуккагIа йолча первични парторганизацеша коммунистий политически дешарах дола дош дийцар.

Дешарцдарий безамга а царна политически вештеи ховча дешарга а хьежжа, партийни дешар вIашагIдолларо, ше цаI бола хьехам хиларах тарра, марксизм - ленинизм Іомадара декхар кхы а дикагIа чакхдоаккхалургдола торо елар. Дешара кердача шера юкъе кертера моттиг лаьцар Советски Союза сийдолча Коммунистически партен истори Іомадаро. Марксизман-ленинизман университете, семинарашка, кружокашка, вешта шоаш ССКП истори Іомадеш 6800 совгIа саг ва. Соахка хинначул 4000 саг совгIа ба уж.

Кадраш экономически дешарах кхетаяра декхар дика чакхдоаккхаш да. Экономически дешара массайолча звеношка дешаш 5,7 эзар совгIа саг ва.

ДуккагIа теркам тIабахийтаб марксистски - ленински философи Іомадара а. Из Іомадеш соахка хинначул цаI-ах дуккагIа нах ба.

Юхьера политически дешар Іомадара юкъе хинна кхоачамбоацараш укх шера дIадаьхад. 2000 гаргта саг деша вагIаш 120 совгIа политшкола я республике. Политшколаш лоархIам боллаш дуккагIа хиннай Грозненски. Советски, Урус-Мартановски, Курчалоевски, Назрановски, кхыйолча районашка а.

Текущи политикан кружокаш дикагIа вIашагIъехка я. Уж кружокаш кIезигагIа я, хIама аьлча цу кружокашка хинна дуккха коммунисташ марксизман-ленинизман кертера доахъош Іомадеш хиларах.

Марксистски-ленински теори семинарашкеи кружокашкеи доацаш шоаш Іомадеш хиларо дикка моттиг дIалоац партийни дешара юкъе.

Политически дешар шоаш Іомадерашта юкъе дуккагIа бараша марксизм-ленинизм Іомаду семинарий группашка.

Лакхха идея йолаш занятеш хилийта, коммунизм хьалъяра практикаца айхха бувзам болаш теори Іомадайта дикагIа бола пропагандисташ хержар партийни организацеша. ХIанз партийни дешар Іомадеча болх беш 2000 совгIа семинарашта, кружокашта, школашта хьалхле лелаераш, консультанташ, лекцераш ба. Царех дуккагIа бараш лакхера, юкъера дешар ховш а пропагандистски балха опыт йолаш а ба. Инженерно-технически интеллигенцехи юрта боахаман специалистехи бола нах пропагандисташ хулга дика гIулакх да. Дешара шу доллуш пропагандисташта теоретически методически хьехам беш новкъостал дир. Семинарашка, кружокашка, школашка хургйолча хьалхарча занятешта хетаяь партен горкомашкеи райкомашкеи вIашагIтехача семинарашка лекцеш а йийцар, методически хьехамаш а дир пропагандисташта. Партийни дешара кердача шерах а района хьалхашка латтача боахаманполитически а декхарех йолча докладашка ладийгIар цар.

Дешара шу доллуш ССКП обкомои Грозненски горкомои яьча курсаша дика новкъостал дир пропагандисташта. ССКП истори пропагандисташца республикански семинар йир. «Советски Союза Коммунистически партен истори» яхача дешара кердача пособен хьалхарча кхаь даьккъах йола лекцеш, партийни дешара юкъе уж доакъош Іомадарах дола методически хьехамаш дир цу семинаре, хIаьта иштта деша деза художественни литература а могадир.

Партийни дешар дикагIа дIа-юха нийсдеш а пропагандистски кадраш хоржаш уж кийчъеш а партийни организацеша даь гIулакхаш бахьан долаш дешара шу дикагIа вIаштIехьа даккха йиш хилийтар. Дешара шу аггара дикагIа дIадоладир Грозненски, Гудермесски, Сунженски, Шелковски, Каргалински районашка.

Занятей хьалхарча деношка гойт дуккагIа йолча лекторешка, семинарашка, кружокашка, школашка шоаш яь лекцеши дувцараши пропагандисташа идейно-теоретически чулоацам лакха болаш дIадихьа хилар. Масала, Каргалински РТС-а парторганизацерча ССКП истори Іомадеча кружока хьалхле лелаеча нов. Никитина «Россерча болхлой болама юхьиги марксизм дIаяржари» яха тема ше хьежаш дика дийцар, Россе капитализм дегIайоагIача а пролетариат хьахулача а хана революционни къовсам тIа-тIа чIоагIагIа мишта лакхлора, мишта хьахилар марксистски хьалхара кружокаши группаши, народничествоца лоаттабеча къовсаме марксизм мишта чIоагI а лора, дегIа а йоагIар, марксистски организацеша Іилман коммунизм дуккхача болхлой боламца юкъарна дола хьалаш мишта кийчдора, Россе марксистски парти хьаяра декхар В. И. Ленина мишта кхоачашдир. Ше из дувцаш пропагандиста юкъе йоалайир гойтара пособи, географически карта, кхы тIаеша дуккха материал, художественни литература. ЧIоагIа дезалуш хилар ладийгIарашта цо дийцар. Дешаш бараша шоаш бе беза болх дика вIаштIехьа бакъкхар пропагандиста. Царна юкъе хиннача къамгыло хьахьекхар дешаш барашта дика ховлга, Советски Союза Коммунистически партен истори Іомаде цар чIоагIа безам хилар.

Наьсарен райисполкомерча ССКП истори Іомадара кружока хьалхле лелаеча нов. Хатаговс а дика дIайихьар хьалхара заняти. Цо дика кхетавеш бийцар марксизм - ленинизм, ССКП истори коммунисташа Іомадара лоархIам.

Уж дика гIулакхаш доахкаш санна, партийни дешара юкъе доахка цIенхоштта дола кхоачамбоацараш а гучадаьлар занятей хьалхарча деношка.

Кертера кхоачамбоацар да цхьайола занятеш идейно-теоретически чулоацам лакха боацаш, цхьайолча моттигашка марксистски-ленински теори Іомаделга вахарца эйхха бувзам болаш хилар.

ССКП истори Іомадара кружокашка хьалхара занятеш идейно-теоретически чулоацам во болаш йир Наурски районерча пропагандисташа нов. Савчукен (Ленина цIерах йола колхоз) нов. Космачевски (Ленина цIерах йола совхоз). Іомаеш йолча темах комментарашца лоац а ца еш, чIоагIа дешаш заняти йир цар.

Во кийчо яь баьхкар хьалхарча занятешка нн. Хациеви Чехильдини (Веденски район). Чехильдина деша багIарашта ший конспект ца ешарал совгIа, доккхий гIалаташ а дир ше хьехача хана. Масала, цо йоахар Къилбаседан - американски къам хьайбаш англичанаш цига баха дIабахарах.

Шоаш хьехаш йола тема кертерча даькъе дика дIаовца хайна доллашехьа а, дешаш бараш болх беш йолча предприятен балхаца из ювза ханзар цхьаболча пропагандисташта. Масала, г. Гудермеса машин-наькъа станцен парторганизацерча текущи политикан кружока пропагандиста Радецкаяс чулоацам болаш дийцар ССКП XX-ча съезда исторически соцамаш кхоачашдеш советски халкъо лоаттабеча къовсамах. Партен XXI-ча съезда сийна ше тIаийца декхараш станцен коллективо мишта кхоачаш ду дувцанзар цо дешаш барашта.

Коммунисташта политически дешар хьехилга вIаштIехьа доаккхача юкъе хинна кхоачамбоацараш а гучадаьлар. Шалински районе цхьайола кружокаш чехка вIашагIъехкар. Масала, райисполкомера ССКП истори Іомаду кружок хьалхара заняти хила массехк сахьат хьалхагIа вIашагIтехар. Цу районе цхьайола кружокаш деша хадданза моттигаш йолаш яц. Масала, пропагандиста нов. Кауновс лампа сердал а йоацаш хьийхар.

Шалински, Наьсарен, кхыйолча районашка хьалхара занятеш тIехьайоахаш а йохаеш а моттигаш хиннай. Масала, МагIалбикан городской парторганизацен пхе кружоке цхьоалагIча октябре занятеш хиланзар. № 6 йолча юкъерча школени № 19 йолча НСШ-еи парторганизацешка пропагандистий н.н. Сотниковен Якушеви бехкаш занятеш хиланзар. Долакоарча стана совете занятеш ехар дешаш бараш хьа ца бахкар бахьан долаш.

Партийни дешара юкъе нийсденна кхоачамбоацараш Іалаьмате чехка дIадоахаш дола гIулакх де деза республикан партийни организацеша, партийни дешара кертера декхар-марксизм-ленинизм Іомадарца, общество дегIаяра а коммунизм хьалъяра а законаш довзаш, Коммунистически партени Советски правительствони чухнахьара а арахьара а политика кIоаргга кхетаеш коммунисташ кийчбар, марксистски-ленински хьехамца дуне кхетадеш, коммунистически идейность йолаш, теори творчески Іомадеш партен членаш кхетабелга — кхоачанце деза цар. Цо торо лургъя коммунистий творчески кхетам партийни организацеш идейно лакхъе.

ССКП райкомий бюрошка, коммунистий собранешка, семинарашка, пропагандистий собранешка, партийни комитеташкеи, организацешкеи шерра ювца еза кружокашка, семинарашка, школашка хиннача хьалхарча занятей итогаш. Партийни дешара занятей идейно-теоретически чулоацам лакхбар духьа партен горкомашкеи райкомашкеи хадданза йолча пропагандистий семинарашка болх тоабе беза. Пропагандисташ теоретически методически кийчбе царна балха опыт дикагIа йовзийта, моттигерча материалашца уж Іалашбе декхарийла я семинараш. Дешара дерригача шера йола семинарий планаш увттае еза, кружокашка, семинарашка, школашка занятеш шоай ханнахьа е пропагандисташ кийча хургболаш болх вIаштIехьа баккха беза. Коммунисташта марксистски-ленински хьехамца балара гIулакх цхьаболча пропагандисташа дика ца леладелга дIадаккха деза, хIара пропагандист хьеха дика кийчлулга вIаштIехьдаккха деза, занятеш безаме, ладувгIа дог доагIаш хургйолаш.

Пропагандисташца бу болх тоабешшехьа а, берригa коммунисташ шоай политически дешар лакхданза даргдоацаш, из гIулакх бахьан уж бехктокхаме озаш хилар чIоагIа лоархIаме да, хIама аьлча коммунисташкара партен уставо дIадех марксизм-ленинизм Іомаделга. Цхьацца болча коммунисташа шоай идейно-теоретически кхетам лакхбарна кIезига теркам тIабохийташ моттиг мара ца нийслой а, из ла йиш йолаш дац, хIама аьлча, иштта волча коммуниста практически балха Іоткъам беш хургда из, наха хьалха лоатталургвац.

Кружокашка а школашка а еш йолча занятей идейни чулоацам лакхбарна теркам тIабохийташехьа а, коммунисташа шоаш шоай политически дешар Іомадарга а хьежа веза эггара хьалха шоаш планаш а увттаеш цар Іомадеча дешарга а хьожаш. Лектореш йохкилга, лекцеш ешилга вIаштIехьадаккха, дикагIча пропагандистех бола консультанташ къоастабе беза царна. Из дарна партен райкомашкарча лекторски группай болх дикагIа тоабе беза. Лекторски группа дешара шера оттаяьча планага хьежжа, хIара лектор ший ханнахьа, идейни чулоацам лакха болаш, вахарца айхха бувзам болаш, политически ира, ладувгIар дика кхетаргволаш лекци кийчъеш хила веза.

Партийни дешара ерригача звеношка еш йолча занятей идейно-теоретически чулоацам лакхбарна кертера теркам тIа а бохийташ, коммунистий дешар вIаштIехьа доаккхача юкъера кхоачамбоацараш дIадаха деза партийни организацеша.

Коммунистий дешар дика дIадахьара эша хьал,— паргIата дIайха, сийрда цIенош, гойтара пособеш хилийтар, идейни чулоацам болаш дIадоладенна дешара шу чакхдаккхар— республикан партийни организацей кертера декхар да.

Н. АЛЕКСАНДРОВ,
ССКП НГIАССР-а обкома пропагандани агитацени заведующе заместитель.

Кагирхой цIей

Укх деношка Первомайски района кагирхой гулбелар ВЛКСМ 40 шу даларна хетадаь дола шоай цIей дезде. Iуйран 10 сахьат даьча районни центрера майда хьалйизар колхозникех, болхлоех, дешархоех. Массанахьа лозунгаш, плакаташ яр. Трибуна тIа дикагIа бола къаьлегахой, партеин комсомолеи райкомий сектераш, къаьнара комсомольцаш ба.

Моаршал хоатташ къамаьл дир кагирхошца партеи райкома сектаро нов. Котиковс. Цо белгалдир хьатIадоагIаш дола цIей комсомола историн чухь лоархIаме долга а, хIаьта Первомайски района кагирхой доккхийча толамашца цунна духьал болхвалга а.

Митинге къамаьл даьча къьлнарча комсомольцаша М. Шебиловси А. Зоринси дийцар граждански тIом лаьттача халача шерашка Ленинси комсомол йоккхийча халонашца вIашагIтеха хилар.

Митинг йистеьнначул тIехьагIа стадионе спортивни яхьаш, художественни самодеятельностен коллективай концерташ, тайп-тайшара дола сакъердаме ловзараш, халхараш хилар. Саррадца хозаш яр кагирхой гIозъяьнна оазаш.

ТУТАЕВ Iамирхан,
Первомайски район.

Ханнахьа хьажкIаш чуэцаргья

«Джалка» яхача совхоза 6-ча отделенера къахьегамхой хьажкIаш чуэцаш ба. ХьажкIаш хьаяха йолаеннача кхоалагIча дийнахьа управляющи Берсаев хьалха а волаш юрта мел вола саг ара ваьлар хьажкIаш чуэца. Шийтта дийнахьа 114 гектар хьажкIаш чуййцай цар. Къаьстта дика болх бир Яхъяев Докас, Дадашев Дауда иштта кхыбараша.

М. ТКАЧЕНКО.

Хьажкiаш лелаерех дола бюллетень

«Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой! Хаман хьалха чуийцан паччахьалкхенга еккан хьажкIаш ялар — деза совгIат да Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда!» аьнна керте а яздаь арадаьннад Нохч-ГIалгIай АССР-а юртабоахаман Министерствон иллюстрированни бюллетень.

Цу бюллетена тIа кеха теха я «Ханнахьеи ца йойташи къажкIаш чуэца» яха статья.

Вай республикера юртабоахама къахьегамхой Херсонски области колхозникашцеи совхоза болхлошцеи яхье а этта ССКП XXI съезда дикача балха хьокIаманца нагъа балха гIерташ, тIаийца социалистически деккарашца кхоачашцеи гIерташ, паччахьалкхенна цхьа миллион пунт хьажкIий фу цIадала гIерташ хиларах а дувц бюллетена тIа.

Бюллетена тIа кепа теха да колхозийи совхозийи хьажкIаш чуэцаш хьалхе лелаеча къахьегамхой хьокхамаш. Вай республике дикагIа болча механизаторашца лоархIаш ба Грозненски района 1 Мая цIерагчу колхоза комбайнер И. В. Степанович тракторист П. Никитини. Цар 2378 тонн моша доакъар чуййцад, хIаьта районе сийлен доска тIа а избаьв уж.

Цу бюллетена тIа кепа техай республикан колхозашкеи совхозашкеи хьажкIаш чуэцарахи хьажкIий силос йоллараха йола сводка а.

Р. МАЛЬСАГОВ.

Автотранспортни конторан рационализатораш

XXI партсъезда сийна къахьегама доккхий толамаш доахаш, балхаш чIоагIа дика деш хьайоагIа УС СНХ Автотранспортни конторан коллектив. Укх шера итт бетта йоагIа план кхоачашъяьл цо. Автомашинашта ремонт ючарн инофераеш дика болх барах автопарка пайда баккха коэффициент планах 0,68 йолча 0,76 хиннай. Муха дIаккхьарга дIабода мах 3 процент лаьхбаьв. 1958 шера хьалхарча кварталле автотранспортни конторан болхлоша Ерригсоюзни Социалистически яхь лелаечарна юкъе хьалхара моттиг яьккхай. Цудухьа царна совгIата 75 эзар сом яхча деннад.

Укх шера цIаккха Республикан Сийлен Доска тIара Iа ца йоалаш хьайоагIа конторан коллектив.

Болхлошта юкъе доккха дакъа лоацаш ба рационализатораш изобретателаш. Дукха ха йоацаш шоай балха толамаш ехь а айде, керда ваьхьаш туча даха аьнна, транспортни конторан рационализатораш изобретателаш конференци яь хиннай.

АТК керттерча инженера нов. Сапроновс аьлар.

— Укх шера ийс бетта АТК гIолла балха юкъе йоалаяьй 119 рационализаторски предложени. Царех 186,5 эзар сом пайда баьннаб. Къаьстта хьинар совгIа даьккха болх беш ба рационализатораш — слесараш Л. Зайченко В. Кругов, Пчелинцов, токарь В. Будников, иштта кхыбараш. «Автомашиний инерционни самоподъемник» яхачох слесара В. Круговс еннача предложенех шера боала пайда 44 эзар сом ба.

Конференце цхьацца балха юкъе дола кхоачамбоацкраш а дийцар. Цхьайола дика рационализаторски предложенеш конторан цхьан цехе мара балха юкъе цакхуьлш моттигаш я. КIезига новкъостал ду инженерно-технически болхлоша рационализаторашца изобретателашца.

Конференцес соцам бир болх аттагIа бен хала мел долча балхашта механизаци еи. Говзал вIаши йовзийтар а долаш, кхы а дукха гIулакхаш дийцар конференце.

ШАТАЛОВ.

ДикагIа кийчле бахача наьха перепись ярна

ССКП XXI съезда наьхъ болхаш Нохч-ГIалгIайчен статистикан болхлоша берригa шоай низ тIабахийтаб 1959 шера хургйола бахача наьха Ерригсоюзни перепись дикагIа чакхъяьккхарна. Из лоархIаме гIулакх долга а ховш ЦСУ районийи городийи органаша партийни, советски, комсомольски, профсоюзни организацешца цхьана дикка кийчо ьлй цунна.

Республикан хIара районе чIоагIъяь я переписа кийчо яра а из дIаяхьара а планаш. 1 сентябре денз перепись ергйола кадраш лаха а уж Iомае а йолаеннай статистически ортанаш. Дика чакхдаьлар из гIулакх Грозней Ленински районе. Цу районе ЦСУ инспектурас дуьхьала цхьан сентябрь бетта вIашагIтехар перепись ярна эшаш мел бола болхлой. Ленински райсовета исполкомо хьалхе хIара предприятега, учрежденега, дешара заведенега дIахайтар эшаш йолча кандидатурай контрольни цифраш. Перепись е хоржаш хинна кадраш болхлоша, дешархоша шоай собранешка ювца а ювцаш, херокар. Цудухьа цигача хержараш йоазув а ховш, кхетаме нах ба.

НГIАССР-а статистически управленес вIашагIъехкай переписни отделий заведующейи перепись яра районни инструкторий помощникийи ялх дийнахьа йола курсаш.

Цу курсаша лерхIар перепись яра кулгалдерцдола болхлой кийчбелга а, инструкторашкеи-контролераш счетчикаш кийчбе ховрдолаш ужаш Iомабелга а да. Инструкторашкеи-контролераш кийчберга ноябрь бетта, хIаьта счетчикаш кийчберга декабре.

Перепись ергйола болхлой кийчбелга лоархIаме а бехкгохкаме а гIулакх да. Перепись чакхъяьккхара толам кадрай говзалга хьежжа хургба. Хiара переписни болхлочоа ха деза перепись яра порядок, переписни листаш тIа а кхьдолча документаш тIа а йоазош делга. Теоретически материалаш Iомаьлчул тIехьагIа практически занятеи йолае еза. Берригa болх йистебаьннаЧул тIехьагIа хIара болхлочун говзалга хьажа веза.

Переписни болхлой кийчбеш дикка гIо де деза партийни, советски, кхыйолча общественни организацеша. Семинараш вIашагIйохкарна дика помещенеш еш.

Предприятей, учрежденей, организацей кулгалхой декхарийла ба переписни болхлой инструктаж йолча хана балхах мукъабаха хIаьта нагахьа санна эшаш хуле семинараш-ка хьаьхха царна транспорт Iаллашъе а.

Дика кийчо яьча болхлоша нийса а дика а чакхйоаккхаргья бахача наьха перепись. Наьха перепись яро паччахьалкхенна гIо дергда, вай мехка халкъ боахмеи культурани ворхI шера йола план оттаярна.

В. КОЛИЕНКО,
НГIАССР-а Статистически управленен наьха перепись яра сектора лаккхьара экономист.

Нефтяникаш Iомалуш, говзал дIа-юха телаш ба

Хаддаиза лаккхайоах Гудермесски нефтяникаша шоай говзал, тIагIертта кара ерзаю цар техникан керда говзалаш, безаме Iомаю цар тайп-тайшара йола профессеш. ТIеххьарча шерашка гучадаьннад цхьан саго тайп-тайшарча профессех болх белгга боккха лоархIам болаш хилар. Цудухьа дукхха нефтяникаш массехь специальность йолаш ба, бIаь саг совгIа ва шиъ-кхоъ профессе йолаш.

Нагахьа санна севажиньшта ремонт еча хана цхьаза лаьтта кIалхара ремонтникаш болцаш хилча, из болх толаме чакхболх операторашца н. н. Панченкос, Мартиновс. Лозоренкос, кхыбораша а.

20 шу совгIа промысле болх баьв вола электромонтажни цеха слесарь-электрик нов. Беляев йиъ специальность йолаш ва, обмотчико нов. Крикуновс монтера а слесара а болх Iомабаьв, хIаьта нов. Шкарана дика хов слесарнии монтажнии балхаш а радиотехника а.

ГIишлоп хьалъяра-монтажни цехе берригa болхлой шиъ-кхоъ специальность йолаш ба.

Цхьан профессех болх баьв Iе йиш йолаш яц транспортни цех а. Из дика хов автомашинашта ремонт еча шийна нонкъостала, цхьайола чоалхане ремонт а ше йора цо, цул совгIа новкъосташта новкъостал а дора.

Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттаьйча хана цIа а вена, Ачхой-Мартановски района Шалажи яхача юртарча лесоучастке шоферах балха а этта, кIанз а цита болх беш ва из.

Кердача моттиге а чIоагIа везаелар из коллектива. Предприятен партийни а профсоюзни а организацешен администрацеи дикача балхаца из белгалваьнна хиларах шоза баркал кхайкадаьд цунна.

Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда а Сийлахь-боккхача Октябрь 41 шу дизара а сийна социалистически яьье а этта, хIара бетта йола норма, цхьаькха эвари а ца еш, тIехьхоачашъю цо.

Суньяньте доахалургда дIахо а керда толамаш.

НОВОСЕЛЬСКИЙ Б.

г. Гудермес.

Дика болх бу къахьегамхо

Шахтомиров Суньян зIамига волаш висар да а венна.

14 шу даьннадар Суньяна цу хана. Ханас хьалхеде дезаш кхо бер дар Суньян а волаш. Дукха халонаш духьал эттар царна.

—Да дийна волча хана а, цунна новкъостал деш, Павлодарски областе, совхоза ширпотреба цехе столярал болх беш вар со, цу хана 13 шу даьннадар са,— яхаш дувц Суньяна. Цу хана автомашиннашцара болх чIоагIа дукха безабелар сона...

Цунна даьгадаьлла гIулакх кхоачаш хилар 1953 шера, Джамбульски областе шоферий курсаш цо яьхача.

Ихи шу совгIа иа я Суньяна машина тIа болх бу. Машинно-тракторни станцен специалисташтен культалоштен гуча дар Суньяна шиъ болх чIоагIа дукхабезабеннилга. Цо беззаме Iомайора машина оэтхалаш, нартахьа мара вецацар цо механик таллолома отходех делга хайча, иштта бос болча метталлех хьаю продукци, кхоалагIа дакъа отходех елга хайча.

Из болх дIабахьа гIерташ дика новкъостал ду комсомольцашеи дешархошеи. Вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи 1957 шера гулъяь металлолом 2301 тонн яр, хIаьта укх шера ийс бетта дIаеннай цар 1061 тонн. Духхьал октябрь бетта 9 дийнахьа дешархоша шоаш гулъяьй 73,5 тонн металлолом, Тоабаьв металлолом гулъяра болх потребкооперацен системерча «Главсторсырьен» организацеша а.

Цхьабакъда, цу Iалаьмате доккхача гIулакха терко кIезига еш ба цхьайолча организацей кулгалхой.

Металлолом гулъяра а, паччахьалкхенна дIаялара а хьакъехьа правительствос баьв соцам сихагIа кхоачашбарна партийни организацеш деккарийла я организацейи предприятейи кулгалхошкара цу балха план кхоачашъяр хадданза хьадеха.

И. ДОНЕЦ,
Вторчермета Нохч-ГIалгIай Управленен диспетчер.

Металлолом паччахьалкхенна эшаш да

Металлургически предприятешта ца хаддаш болх бе бедал лоаттаяр боккха лоархIам болаш, паччахьалкхенна Iалаьмате чIоагIа эшаш гIулакх да. Доккха дакъа лоац цу балха юкъе металлолом гулдаро а, из металлах хIамаш еча предприятешка дIаккхийтаро а.

Металлоломо дIаккхесса уллача хьабеш пайда бице а из металл лоаладеча пешкашка лоаладича цунах хьае йиш я керда автомобилаш, станокаш, тракторашца, оатхалаш, кхыйола халкъа боахама продукци.

Иштта лоархIаме из гIулакх доллашехьа а, цхьайола предприятей кулгалхоша пайдана йоаца, тишъенна аьшка оборудовании, машинаши шиъ ханнахьа дIалац Вторчермете, цунца телхаю паччахьалкхен из дIадалара ханаш.

«Чечингстрой» треста машиннопроватни базе вIашагIъяьккха, пайдана а йоацаш 30 тонн хиллал тайп-тайшара оборудовани улла дукхха ха яьннай. «Теркумводстроян» 5-ча гIишлопи-монтажни управленен (начальник нов. Белаш) кIора складе улл 12 тонн оулаш йола шиъ нефтяной двигатель. «Дермосттресте» яда пайдана йоаца емкосташи еха автомашинаши. «Сельэлектро» СМУ балха пайдана йоаца экскаватор улла 3 шу даьннад.

Итташ предприятеш я иштта цу гIулакха лоархIам ца беш а тишденнача аьшках юха лоала а дийя керда машинаш къаелга кхетаде ца ловш а.

ДIаккхесса уллача метте металла тIаюжача цхьан мукхо доаду паччахьалкхенга дIа ца кхоачийташ миллион тонн гаргга металл.

Нохч-ГIалгIай совнархозо соцам баьвар эрхитектурно кийчъянза йола аьшка карташ хьаяха аьнна, бакъда, из кхоачаш мишта бу хьожаш саг-м вац.

Крекинг-завода (директор нов. Русаков) гонахьа дика карт я, цул совгIа, шолха карташ я массехь моттиге, масала: бешанна, стадиона, гаража гонахьа. Старопромысловски НПУ хIара участок аьшка карташ гонахьа йолаш я.

Совнархоза предприятешта укх шера 1858 тонн металлолом дIа палуш тIадисадале а цу гIулакха сагота саг вац.

Укх шера ийс бетта цхьайолча предприятеша дIаяланза йиса планах йоагIа металлолом 2088 тонн я. Цунах хургьар чIоагIа низ бола 209 керда трактор.

Вторчермета республикански управленес массехказа аьннад «Красный молот» яхача завода директорага н. Юденевичага, пешкашка юха лоалае мегаргйола металла отходаш свалке дIа ма кхувса, дIале уж паччахьалкхенна, аьнна. ХIаьта з укх ийс бетта заводо дIаккхесса металл 441 тонн я. Планах цунга, дIаяланза йоаллаш я 278 тонн металлолом.

Тоъам болаш да, вай мехка хьадеш долча болатах нийсса ах гаргга металлолом хьаю продукци, кхоалагIа дакъа отходех елга хайча.

Из болх дIабахьа гIерташ дика новкъостал ду комсомольцашеи дешархошеи. Вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи 1957 шера гулъяь металлолом 2301 тонн яр, хIаьта укх шера ийс бетта дIаеннай цар 1061 тонн. Духхьал октябрь бетта 9 дийнахьа дешархоша шоаш гулъяьй 73,5 тонн металлолом, Тоабаьв металлолом гулъяра болх потребкооперацен системерча «Главсторсырьен» организацеша а.

Цхьабакъда, цу Iалаьмате доккхача гIулакха терко кIезига еш ба цхьайолча организацей кулгалхой.

Металлолом гулъяра а, паччахьалкхенна дIаялара а хьакъехьа правительствос баьв соцам сихагIа кхоачашбарна партийни организацеш деккарийла я организацейи предприятейи кулгалхошкара цу балха план кхоачашъяр хадданза хьадеха.

И. ДОНЕЦ,
Вторчермета Нохч-ГIалгIай Управленен диспетчер.

Нохч-ГIалгIай АССР-а дукха бераш долча ноаношта „Материнская слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши яларах дола Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума 1944 шера 18 августа арадаьккхача указага хьежжа совгIаташ лулда:

«Материнская слава» яха I-ча степена орден ийс бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта

Гадаборшева Мади Орциевна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Давлетукаева Кока—Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Сапралиева Баги Хамзатовна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

«Материнская слава» яха II-ча степена орден бархI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта

Ведзижева Фаризет Умаровна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Корхоева Дугурхан Берсиевна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Хамзатова Кульсум—Надтеречни района Мекен-Юрт яхача юртарча цIен нанна.

Хаштырова Фадиман Газмагомедовна—Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Яндиева Хади Саiадал-Хаджиевна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

«Материнская слава» яха III-ча степена орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта

Арапиева Тамара Сосиевна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Букулова Аша — Надтеречни района Гвардейское яхача юртарча цIен нанна.

Вахидова Курзама — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Гагиева Казибан Гнезовна—Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Гайсанова Реданта Мурзабековна — Назрановски района Iаьли-Юртарча цIен нанна.

Далаева Хада — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозница.

Даланова Зинаида Джамалдиновна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Джабарова Хапи — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозница.

Джабраилова Хазант — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Джунаидова Азиан — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Дзортова Кейпа Усмановна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Евлоева Дугурхан Асланбековна— Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Зазоева Рукъет Гетагазовна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Магомедова Каба — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозница.

Манина Александра Николаевна — Шалински района Шали яхача юртарча Промкомбината болхлочоа.

Омельченко Раиса Ивановна — Шелковски района Червленная яхача станицан цIен нанна.

Саидова Захра — Шалински районе Шали яхача юртарча цIен нанна.

Салимгериева Асият Маматовна— Шелковски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Солтомурадова Айшалу — Курчалоевски района Орджоникидзе цIерах йолча колхоза колхозница.

Улхаева Джуу — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Успахажиева Умисат — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Ханалиева Маржан — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Хатаева Табарак — Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Цуроева Рукъет Мурзабековна — Назрановски района Iаьли-юртарча цIен нанна.

«Медаль материнства» яха I-ча степена медаль ялх бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта

Абдулхакимова Кильсани — Курчалоевски района «Новая жизнь» яхача колхоза колхозница.

Абдрахманова Азман — Урус-Мартановски района Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.

Алиева Белита — Курчалоевски района «Путь к коммунизму «яхача колхоза колхозница.

Аслаханова Аминат — Надтеречни района Братское яхача юртарча цIен нанна.

Баснанаева Бата — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Бештоева Банита Мурцалиевна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Григоренко Клавдия Афанасьевна — Шелковски района Шелковская яхача станицан цIен нанна.

Джабраилова Пима — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Джацаева Наташа —Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Дзейтова Люба Абдуловна—Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Жебирханова Лайла—Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Зазоева Ханифа Генардниевна — Назрановски района Назрань юртарча цIен нанна.

Зайнулаева Буша — Курчалоевски района XX-ча партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Закаева Кабха Абдулазиевна — Надтеречни района Знаменское яхача юртарча цIен нанна.

Зунаева Бакарбика — Урус-Мартановски района «Красноармейский» яхача совхоза болхлочоа.

Зязикова Калимат Татар-Хаджиевна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Ибрагимова Кульсум — Надтеречни района Надтеречное яхача юртарча цIен нанна.

Кадырова Нурпат — Надтеречни района Верхний Наур яхача юртарча цIен нанна.

Минкаилова Зайнаби — Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Мукиева ПятIимат — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Мусаипова Умайсат—Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Курбанова Мария Астафьевна — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Нургалиева Маржан — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Поволоцкая Матрена Петровна— Каргалински района Бороздиновская яхача станицан цIен нанна.

Подлубная Мария Александровна — Шалински района Червленная яхача станицан цIен нанна.

Саламова Аша — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Сайдулаева Меи — Надтеречни района Знаменское яхача юртарча цIен нанна.

Темирбулатова Кока — Шалински района Райпо гIулакхе йолчоа.

Троицкая Анна Георгиевна — Каргалински района Дубовская яхача станицан цIен нанна.

Туркаева Майса — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Туршиева Халимат — Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Ужахова Хамсат Асланбековна — Назрановски района Барсуки юртарча цIен нанна.

Хан Вера Сергеевна — Каргалински района Максим Горьке цIерах йолча колхоза колхозница.

Цечоева Довхан Асултановна — Сунженски района Краснооктябрьское яхача юртарча цIе нанна.

Эдильсултанова Пада — Урус-Мартановски района Урус-Мартан яхача юртарча цIен нанна.

Элимханова Айма — Надтеречни района Мекен-Юрт яхача юртарча цIен нанна.

Эльгайтарова Айган — Каргалински района Сары-су яхача поселка цIен нанна.

Эгиева Нурсат — Надтеречни района Верхний Наур яхача юртарча цIен нанна.

«Медаль материнства» яха II-ча степень медаль пхи бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта

Ааева Балаш — Шалински районе Шали яхача юртарча цIен нанна.

Абакарова Хавра—Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Абуева Зулай — Курчалоевски района Орджоникидзе цIерах йолча колхоза колхозница.

Агатиева Залуба — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Ахмадова Дуда — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозница.

Азимова Аймани — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.

Алиева Мария — Шалински районе Шали яхача юртарча цIен нанна.

Арсанова Табарак — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Атакеева Есет — Курчалоевски района XX партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.

Атсаламова Мара Магомедовна — Урус-Мартановски района Урус-Мартан яхача юртарча цIен нанна.

Ашурова Бурли Хапруновна — Грозней Ленински района цIен нанна.

(ДIахододар хургда).

ДикагIа йолча белорусски колхозе

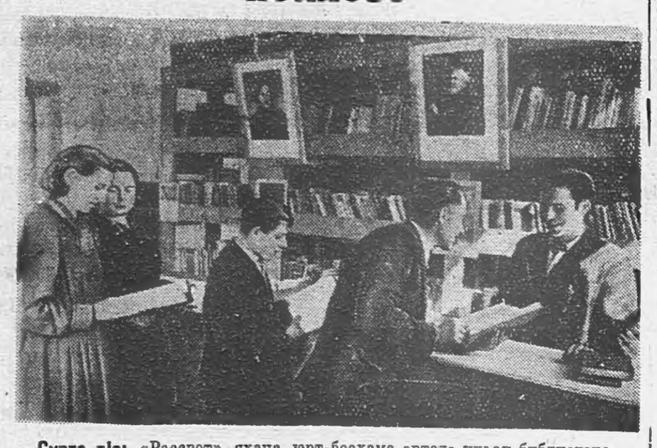

Сурта тIа: «Рассвет» яхача юрт-боахама артела цхьан библиотеке.
В. Савостьянова сурт. ТАСС-ан фотохроника.

Магилевски область. Вай берригa мехка дикача толамашца йовзаш я председатель Социалистически Къахьегама Турпал Кирилл Прокофьевич Орловский вола Кировски районера «Рассвет» яха колхоз.

ТIом хиннача шерашка цу юрта боахама артела хIамаш фашистски аккупанташа цIенъяь дIайихьаяр. 200 цIенна цхьа етт мара бисабацар. Дукха низ а къахьегам а тIа бахийта бийзар председателеи колхозхойи колхоза хьалхалаттачарна тIехьакхе гIерташ.

«Рассвет» яха юртбоахама артель хIанз — шерра-шера миллионаш сома пайдаш а деш, дукхача доакъоех латташ бола бокха боахам ба.

Колхозе чIоагIа теркал деш да хьайбаш а цар продуктивность а алсамдоахилга. Колхоза фермашка да 3 эзар бежан, царна юкъе 2 эзар бетташ етт ба. Соахка хIара Iаттагара яьккха шура, юкъера лаьрхIача. 4.513 килограмм хилар. Цул совнагIа, артела я кхо эзар гаргга хьакха, жа ферма, оалхазарий ферма.

«Рассвет» яхача колхозе пайда дукхагIа луча боахаман доажъех цаI да лен (гета) дIабер. 500 гектар долча лаьттан тIа дIабувш ба лен. Цу езача технически культуран лаккхара хьувкъамаш даха Iомабеннаб колхозхой. Цу тайшара доккхий толамаш даьхад укх шера юртбоахаман артела сомий бешамаш лелаечара. Алхха сом боккхарах колхозага кхоачаргба шиъ ахи миллион сом совгIа лайда.

Боахама керттера доакъош детIадоаладар а, хьайбашкара йоала продукташ алсамъяхар а кхашкареи сомий бешамашкареи хьувкъамаш совдахар а бахьан долаш чIоагIа экономически база вIашагIъеллай юртбоахама артело. Масала, соахка колхоза доход 17 миллион сом хилар. Цу ахчах цаIи ахи миллион сом паччахьалкхенгара техника эцаш дIадахийтар колхозо. ХIанз колхозе я 22 трактор, тайп-тайшара 15 комбайн, 2 экскаватор, 36 автомашин, кхыйола юртбоахама машинаши оруденш.

Ди тIехь тоалуш латта «Рассвет» яхача юртбоахама артелерча колхозхой материальнии культурнии вахар. Царех дуккхачар шоай доалахьа автомашинаши мотоциклаш я. ЦIеношка чуяхкай электричествои радиои. Дукха ха йоацаш хьайийлай колхоза санаторий. Къабеннача колхозхошта пенси тел. Наха культурно салаIарна мел эшар долаш да юртбоахама артеле. Цига я 4 клуб, 4 библиотека. Культуран ЦIагIа ханнаннахьа кинофильмаш хьувкъ. Колхозхой бераша дешаш йиъ школа я.

Дика толамаш дахарах Ерригсоюзни юртбоахама выставке дакъалоацаш я «Рассвет» яха колхоз. Дукхача колхозхошта хьинаре къахьегарах орденаши майдилгаши тийннай. Артела председателе К. П. Орловскена, доярканна Ф. Ф. Киселевана, свинаркийна Х. Ш. Михневайна Социалистически Къахьегама Турпал аьнна сийлахь цIераш еннай.

Сурта тIа: «Рассвет» яхача юртбоахама артеле бешара Iажаш чуэцаш ба. Хьалхарча плане колхозница А. Ф. Королева я.
В. Савостьянова сурт. ТАСС-ан фотохроника.

Доазол дехьара

Китайски Халкъа Республике доладеннад болх белга а дешилга а цхьан тарделга. Дуккхача лакхарча дашара заведенешка а шоллагIча лагIан школашка а тайп-тайпара предприятеш яхкай. Вузашка хIанзелехь а 3700 фабрики цехи йиллай. Цу дешо дешари Iилман болхи тоа а берга, бахархой хьал-торо тоа а ергья. Фабрикашкеи цехашкеи деча балхех студенташта лашка а тайп-тайпашара заведенешка тайп-тайпара предприятеш яхкаро чIоагIбергба вузий юрта боахамцареи промышленностацареи бувзам.

Пекински металлургически промышленностан технологически школе дешархоша шоаш юллаш латт йоккха йоаца металлургически завод. Йилла йистеяьнначул тIехьагIа предприятес шерра-шера 50 эзар тонн металл лургда.

Сурта тIа: завод юллача метте проектни станок дIаоттаеш боахк.

Фу Чуна сурт. Синьхуан агентство.

Таиланде латта хьал

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствон корреспондента Бангкокара беча хоамах, 20-ча октябре Таиланде паччахьалкхен переворот хиннай, из хиларах таиландски армен главнокомандующи Сарит Танарат керте латта тIема группировка Iаьдала доал де а эттай. Переворот хинначчул тIехьагIа Сарит Танарата Iалаьмате сиха берригача мехка эрезвычайни хьал оттар кхайкадаьд, хIаьта хIанз долча конституцен лелам соца а бир мехка лакхехьара законодательни орган — Национальни собрани дIа а яьккхар.

Франс Пресс агентствос беча хоамах Iаьдала доал де этта йола группировка конституцен цхьайола статьяш хувцарах дола дош Iомадеш я. Бангкокски радиос хоам баьб правительствоца барта а болаш яьй из переворот аьнна. Цул совгIа сообщене тIа йоах, Танарата группировкас «король керте а латташ мехка йолаш йола институташ шоай метте йитара» духьа дIалаьцад Iаьдал.

Юнайтед Пресс Интернейшнла корреспондента белгал доах тIехьарча деношка фельдмаршала Сарит Танарата оагIонгахьара бараша мехкара конституци Франце хийццача тайпара хувца деза аьнна предложени яь хилар.

ПАРIIЖ. (ТАСС). Франс Пресс агентствон корреспондента Бангкокара беча хоамах, Таиланде Iаьдал дIалаьцача фельдмаршала Сарит Танарата тIема группировкас мехкара еррита политически партеш дIаяха аьнна кхайкарал даьд.

КИПР. Никозе лийцача наха чухьожаш боахк английски салтий.

Эллас пресса сурт. ТАСС фотохроника.

Ливана премьер-министра заявлени

Бейрут. (ТАСС). Ливана премьер-министра Караме Рашидас моттигерча печата викалашка заявлени еннай. Цу тIа цо белгалдаьккхар Ливана мехка укх сахьате сатем оттабаь хилар. Карамес аьлар, экономика юха оттае гIерташ беррига низ тIабохийташ я паччахьалкхе. Хланз мехка вахара эггара чIоагIагIа эшар, кхерамах лоравалари Ливане бахача наха юкъе тешам оттабари да. Карамес хьахайтар, Ливана арахьара политика ювцаш беррига а министраш шоайла барт ца эгIаш хилар. Паччахьалкхенна лов, аьлар цо, ВIашагIакхийттача Iарбий Республикаца гIулакхаш тоа дар а цунца доттагIал чIоагI дар а.

Сингапуре бе болх ца хилар

Нью-Йорк, 24-ча октябре. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс», американски газета корреспондента Колба Сингапурера беча хоамах, Сингапура керттера министр волча Лим Ю Хок яхачо цу корреспондентага аьлар, Англен Дальни Востокерча цу колоне хIанз болча 400 эзар болхлочох 100 эзар саг е вIалла а бе болх боацаш е дизаьча балха дийнахьа бе болх боацаш ва, аьнна.

Корреспонденто белгалдоакх, дуккхача шерашкахь ца хиннача тайпара чIоагIа ирденна из бе болх ца хилара гIулакх тIаоттадара бахьан халкъашта юкъера торговли чухнахьа ялар да, яхаш.

Американ ВIашагIкхийтача Штатай Лакхехьарча Суда решенех къулбехьарча штаташка дIаДоладала дезаш да кIайбарийи негрийи бераша цхьана дешилга.

«Интеграци» е гIертарна чIоагIа духьала да моттигашкара Iаьдалаш. КIайбарашта юкъе расистски уйла хьалхьоае гIерташ, къулбехьен дуккхача штатай губернатораша массехк школа дIакъайлай.

Сурта тIа: Норфольке дIакъайлача ялх школах цхьан школен дешархой кулгаш яздеш боахк школа хьаеллар дехаш йолча петице тIа.

Ассошиэйтед Пресс сурт.

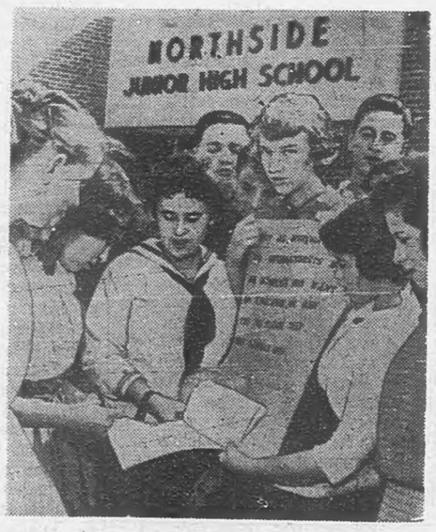

Даллесан Чан Кай-шенеи юкъе хиннача переговорех Синьхуа агентствос яхар

ПЕКИН. (ТАСС). США-н паччахьалкхен секретара Даллесан Чан Кай-шенеи юкъе хинна переговораш ювцаш, Синьхуа агентствос йоах, переговораш хинначчул тIехьагIа цхьана араяьккхача коммюникес тешал ду «Китаяс Цзиньмыньдаона йоккхий топаш еттилга ханна соцадарах «цIаккха а хургбоацаш тIом соцабарах» аьнна цIи йола американски предложени чакхъяккхарна пайда эца тIалостадаь ВIашагIкхийттача Штатий бIеха планаш» йохарах.

«Шоай коммюнике тIа, — дIахо йоах Синьхуа агентствос, — Даллесеи Чан Кай-шеси агрессивни керда гIулакхаш» да яхаш аьла-диттагIа дувц китайски халкъо Цзиньмыньдаорча чанкайшистски эскарашта карательни еттача йоккхийча топех. Коммюнике тIа белгалдоакх, Цзиньмыньдаон Мацзудаон лораделга Тайвэньи Пэнхуледаон лордарца айхха дувзаденна да яхаш. Цо цIаькхаз а тешалду американски Iаьдал хьалха а санна Китайна духьалара агресси лелаяра политика дIахо кхахьа гIертарах.

Шоай коммюнике тIа китайски халкъан Чан Кай-шенеи юкъера граждански тIом цхьан оагIорахьара Китайнеи Советски Союзан шоллагIча оагIорахьара ВIашагIкхийттача Штаташтеи чанкайшистски ординган юкъе латта дунен халкъий гIулакхех дола хIама де гIерт уж, хIаьта из бахьан а оттадаь, Китай чурча гIулакхашта юкъе лелха а гIерт ВIашагIкхийтта Штаташ. Коммюникес кхерам тIатувс Китайна «массаоагIорча тIемца».

Ший суверенитет а территори вIашагIтохар а бахьан долаш уж лорасш лоаттабеча къовсама тIера китайски халкъ дакка гIерт из.

«Ши Китай» е лерхIаш йола ший агрессивни уйлаш чакхъяха гIийрта ца Iеш, «ши Китай» яьчул тIехьагIа Китайски Халкъа Республика дIаякха а лерхI цар.

Синьхуа агентствос белгалдоакх, печата тIа хоам баьчча тайпара, коммюнике тIа хьоа ца деш дут переговораш еча хана цIенхоштта барт ца кхеташ хинна дешаш. Уж ца хьоадарал совгIа, коммюнике тIа дуккхаза а дувц ВIашагIкхийттача Штаташтеи чанкайшистски ординган юкъе «барт хилара», Даллесан Чан Кай-шенеи юкъе хиннача переговораша «из барт хилар дIахьокха керда торо елар» яхаш дувц коммюнике тIа. Даллесан Чан Кай-шенеи юкъе хиннача перговорех цхьана йолча коммюнике тIа иштта йола формулировка хургьа аьнна хьалхехьа хоам баьбар малхбузерча агентствашна. Уж хоамаш деш белгалдоахар, мадарра дола гIулакхаш къайладахьарна «шаккъе а оагIув кхотабенеи барт цаI болаши» бар артда коммюнике тIа, яхаш.

Нохч-ГIалгIай студентий гIулакхаш

Хьокхаме болх баьб Казахстане ялат чуэцаш

Укх деношка Кокчетавски областера цIабаьхкаб Нохч-ГIалгIай студенташ. Белаш, ловзаш, дог гIоздаьнна бахар июль бетта цигача Iо, иштта бар уж аханза даьдача лаьттай къахьегамхошта дикка гIо а даь, Грозне юха цIа кхаьчача.

Кзылтуйски районе Елтайски зерносовхозе хилар Грозней дешара заведеней йоккха отряд. Ялат чуэца доладалалехьа цIенош, отараш хьалдеш хилар Нохч-ГIалгIай педагогически института студенташ. Кодзоев Махьмаден Наурбиев Идрисеи бригадаша хьинаре къахьйгар отараш деш. Царна юкъе дикка хоалуш белгалбаьлар студенташ Мальсагов Абу, Медов Якъуп, вежарий Ужаховар Махьмади Iамерхани.

Студенташта юкъе дукха бар хьалха юрта боахаме болх а баь. тайп-тайпара специальносташ йола студенташ. Иштта, Дунаев Данилбек комбайнер волаш болх бир цигача, хIаьта Костоев Башир комбайнера помощник волаш хилар.

Кагийча наха нийсса болх бир ялат чуэцаш пединституте деша багIача мехкараша Ибрагимова Маликас, Мержоева Ирас, Банхаева Фатимас, хIаьта педагогически училищен студенткас Магомадова Падама. Дуккхача студенташта юкъе хьинаре къахьегарца белгалбувлаш бар статистически техникуме дешаш бола Албаков Абу (комбайнера помощник), Пашаев Сеид (штурвальни), Албаков Махьмад (штурвальни), дуккха кхыбараш а.

Ялат чуэца баьхкача тайп-тайпарча городашкарча студенташта юкъе яьржача яхье котбаьлар Грозней Ленински района студенташ.

Iал. УСМАНОВ.

Шерра-шера дукхагIа хул лакхерча а юкъерча а дешара заведенешка дешаш бола нохчийи гIалгIайи кагирхой. Нагахьа санна массехк шу хьалха лакхера дешар дийша вола зIамига саг (йоI хIаьта а вета а) наггахьа мара нийслуш хинна веце, хIанз дуккагIа ба нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе лораш, инженераш, техникаш, агрономаш, хьехархой. ТIехьарча шерашка дикка дукха деша хайшаб вай кагийнахи мехкарийи. Нохчийи гIалгIайи студенташ хIанз мехка тайпа-тайпарча городашка бIаргаго йиш я.

Тахан оаха дувц тайп-тайпарча дешара заведенешка деша багIача нохч-гIалгIай студентий гIулакхех.

Деша а, болхбе а сакъерда а, хов студенташ

Цхьа бутт гаргга ха я тха институте занятеш йолаенна. Ер дешара шу белгалдаьннад нохчийи гIалгIайи студентий дезал шербаларца. Институте дешаш болча 1100 гаргга болча наха юкъе 300 совгIа нохчои гIалгIаи ба. ЛоархIаме дукха ба царна юкъе мехкарий а. ГIалгIай литературеи мотти Iомабечи отделене деша хьайцаб укх шера 30 саг, царна юкъе 14 йоI я.

Дика вIашагIкхийтта доттагIлен коллектив я из. Институте бола дукха ха еце а, хозача гIулакхашца шоаш дIабовзийтаб цу отделенен студенташ. Сентябрь бетта «Надтеречни» совхозе хьажкIаш чуэцаш хилар уж. ЧIоагIа раьза бар царна совхоза болхлой а кулгалхой а.

Болх беш санна дика дешаш а дешара лоархIам ховш а ба уж кагирхой. Царех дуккхабараш институте деша бахкалехьа хьалха тайп-тайпарча моттигашка болх беш хиннаб. Иштта дIадахача шера Акмолинске дото медаль йолаш юкъера школа а яьккха, цхьан шера болх баь я Бозоркина Хадишат. Мальсагова Райхьанта, сайрийнарча школе деша а ягIаш, шин шера болх бир Казахстане Джанги-Пахтински лубяной заводе. 1953 шера юкъера школа йистеяккхачул тIехьагIа укх шера пединституте ше деша валца тайп-тайпарча моттигашка болх беш хиннав Цуров Мурад. Иштта школецара ше хьакъоасташехьа а Алма-Атински еза-йоккхача машиностроительни заводе литейщик волаш болх бир цо 1,5 шера. 1956 шера комсомолец Цуров Мурад Ленински комсомола кхайкарала жоп луш аханза даьдача лаьтташка болх бе вода Кустанайски областе. Циггача цо баь дика болх бахьан долаш Мурада «За освоение целинных и залежных земель» яха медаль елар. Соахка аьхки денз укх шера сентябрь беттага кхаччалца «Сердало» газета редакце болх беш хилар из. Хьехархо хила аьнна Мурада яь уйла дега чура йоагIаш я. ЧIоагIа тIакхувш ва из дешара. Пединституте деша воагIаш экзамаш «4», «5» оценкаш йолаш елар цо дIа.

Кердача студенташа боккха лоархIам бу шоай мужъа ха пайдане дIаяхьарна. Дикка дакъа лоац цар института общественни балхаца, художественни самодеятельностен кружокашца.

У. ДУДАРОВ,
пединститута 2-ча курса студент.

ХУРГБОЛА ЛОРАШ

Ховш долча бесса, Къилбаседан-ХIирий паччахьалкхен медицински институт укх шера дIаяьккхачара юхаметтаоттаяьй. Цо кийчбергба лораш кхаь республиканна: Къилбаседан-ХIирий АССР-аи, Нохч-ГIалгIайченнеи, ГIаьбартой - Боалкхарой АССР-аи. Укх шера цу институте дIанйцав 32 нохчои гIалгIаи. Берригаш лаьрхIача цу институте деша багIа 69 саг нохч-гIалгIай кагирхой. Царна юкъе 14 йоI я.

М. ИБРИЕВ.

Тха педучилище шоллагIча дешара шера

ШоллагIа шу да Нохч-ГIалгIай педагогически училище йилла. Къахьегамца, сакъердамерча гIулакхашца сихха йистедаьлар даха шу; чехка дIадахар студенташ лагерашка пионервожатеш болаш, колхозашка, совхозашка, заводашка болх беш болаш дика хьийкъа аханза даьдача лаьттай ялат чуэцаш болаш хинна ахха а. Юхьера хьатIадера керда 1958/59 дешара шу. Соахха хинна хьалхарча курса студенташ укх шера шоллагIча курса студенташ а болаш юха вIашагIкхийтаб. Цхьана дешаш хиннача шера чIоагIа доттагIал хоттаденна кагий нахи мехкарийи шортта дувца хIамаш долаш хилар.

Студентий коллектив лоархIаме шерьеннай укх шера: хьалхарча курсе хьайцав 130 саг. Ужаш дукхагIа бараш промышленностеи юрта боахамеи болх баь нах ба. Соахкарчул лоархIаме дукхагIа ба нохчийи гIалгIайи кагирхой а. Дог гIоздоах царна юкъе тотал дукха нохчийи гIалгIайи мехкарий хиларо. Нагахьа санна дахача шера тха педучилище деша ягIаш 28 нохчийи гIалгIайи йоI хинна яле укх шера ужаш 57 я.

Хланз цхьа шу чакхдаьннача хана, студенташа къахьегаш хинна ахха чакхдаьннача хана, къоастатуш ба царна юкъе дикагI бараш. Ужаш ба студенташ Губиев, Хадашев, Заурбаев, Джишкариани, Родионова, Корнилова кхыбараш а. Дика кхотаенна студентий коллективаш вIашагIтоха карагIдаьннад педучилищен комсомольски организацен секретара Кудусов Нажибаи хIаьта студпрофкома председателя Мадаев Лаьченеи.

ЦхьоалагIча октябре йолаеннай студентий занятеш. Хланз студенташа шоай керттерча декхарех лерхI Ленински комсомола 40 шу даларна дика кийчо елта. Цар кийчду доккха литературно-музыкальни концерт, кийчьяьй комсомола турпалеи наькъа хетаяь йола стенд, плакаташ, лозунгаш. Студенташа лерхI комсомола цIей дешара толамашца дезде.

Е. П. ШАБЕЛЬСКАЯ,
Нохч-ГIалгIай педучилищен завуч.

Нохч-ГIалгIай кагирхой деша багIа художественни вузашка

Кердача дешара шера дукха къона нохчийи гIалгIайи деша хайшаб Москве, Ленинграде, кхыйолча йоккха городашка йолча художественни вузашка.

А. Н. Островски цIерах йолча Ленинградски паччахьалхен театральни институте дешаш бар 18 саг нохч-гIалгIай кагирхой. Укх шера цига деша бахаб комсомольцаш Тарамов Алаш, Цицкиев Махьмад, Хаджиева Нелли. Исрафилова Роза, Микаилова Зоя.

Кинониженерий Ленинградски институте деша хайшаб Зурабов Махьмади Баширов Вахеи. Полиграфистий Калинински ремесленно-художественни училище деша дIанйцаб Асуханов Амалди, Абзотов Нурдин, Куразов Изведык. Массехк саг нохч-гIалгIай кагирхоех деша вахав Московски библиотечни институте а Ростовски художественни училище а.

С. САЛАМОВ.

Практически занятеш тIа

Укх тIехьарча хана Iалаьмате чIоагIа лоархIам беш да дешархоша Iомаду теоретически предметаш практически гIулакхаца дувзаш леладар.

Из гIулакх геттара дика вIаштIехьадаьккхад Грозней № 1 йолча школа — интерната хьехархой коллективо. Биологи урок хьехаш йолча н. Кучакова Евдокия Дмитриевнас кулгал а деш, шоай практика дIахьош 4 гектара тIа мел ягIача гаьнашта гонахьара лаьтта кIаьд даьд дешархоша.

Сурта тIа: Шоаш болх беча беша салоIаш багIа Грознерча № 1 йолча школан-интерната 7-ча классара дешархой.

И. ПЛИЕВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Родина» яхача кинотеатре

Iана зале — **«Олеко Дундич».** Долалу: 11.20, 1.30, 3.40, 5.50, 7.55, 10.

Ахкан зале — **«Хьалхарча безамах дола илли».** Долалу : 6.15, 8.15 сахьат даьлча сайрийна.

«Челюскинец» яхача кинотеатре

Йоккха зал — **«Олеко Дундич».** Долалу: 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.20, 9.30.

ЗIамига зал № 1 — **«Олеко Дундич».** Долалу: 10, 12.10, 2.20, 4.30, 6.40, 8.50.

ЗIамига зал № 2 — **«Олеко Дундич».** Долалу: 10.20, 12.30, 2.40, 4.50, 7, 9.10.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс **«Гуттаперчевый кIаьнк».** Долалу: 9.15, 11.15.

«Приключеней лийхар». Долалу 1.15, 3.15, 7.15, 9.15.

«Долалора из иштта». Долалу 5.15.

ГРАЖДАНИЙ ТЕРКАМГА!

Госстрахо страховани ю цIагIа лелаеча хIамашта: мебель, кIувсаш, барзкъаш, белье, хIама хьатега йиш йола материал, пхьегIаш, музыкальни инструменташ, радиоприемникаш, книжкаш, сурташ, хIамаш тега машинаш, фотоаппараташ. велосипедаш и. кх. й.

НАГАХЬА САННА ЦIИ ЯЛАРЦА, ЭККХАРЦА, ЙОККХА ЙОАЧАН ХИЛАРЦА, КХЫ ДОЛА ЗУЛАМАШ ХИЛАРЦА ХIАМАШ ЙОВЪЯ Е ТАЛХЕ ГОССТРАХО ЮХА МЕТТА ОТТАБУ ЦАР СТРАХОВОЙ МАХ.

ГРАЖДАНАШ! ДИЦ МА ЛЕ ШОАЙ ЦIАГIА ЛЕЛАЕЧА ХIАМАШТА СТРАХОВАНИ ЕЙТА!

Ший ханнахьа юха керда яха оашоша яь договораш!

Страховани йича дIателa деза городашка хIара 1000 сома страховани яьча ахчан тIара 1-негара сомага кхаччалца, хIаьта юрташка — 2 сомагареи 50 кепигареи денз 5 сомага кхаччалца (строенен категорега хьажжа).

Страхованен договор йира а юха керда яккхара а гIулакх Госстраха инспекцешца е агенташца дувца деза. Страховой агент шоай цIагIа дIавеха а мегаргва.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Госстраха Управлени.

Пхоаг ЯЗДУ

Комсомола 40 шу дизара сийна шоайла социалистически яхье а баха хьажкIаш чуэцачеи доакъар Iалашдечеи хьинаре къахьегаш доккхий толамаш доахаш ба Саясановски районерча Калинина цIерачча колхозера комсомольцаш.

БIаьстан іоххье тIанйцадар цар ВЛКСМ 40 шу дизара сийна хIара гектара тIара 35 центнер хьажкIаш яха а, ханал хьалха доакъар Iалаш даь бовла а. Пол Iалашъяра дехараш 150 процент кхоачашдаьд цар, хIаьта хIара гектара тIара 40 центнер хьажкIаш а йоах цар.

Г. АЛМАЗОВ.

* * *

Хоза кийчдаь иллюстрированни школашта лаьрхIа дола плакат арадаьннад. Цу тIа дувц вай республикерча колхозийи совхозийи кхашка вIашагIгIехкача дешархой производственни бригадай балхах.

Плаката тIа кепа теха я Наурски районерча Николаевски юкъерча школан дешархой бригадан бригадира Л. Волхова статья а, Сунженски районерча Ассински юкъерча школан дешархой бригада бригадира Усачева статья а, иллюстрацеш а.

Ю. ОЛЬГИН.

* * *

Слепцовская яхача машин наькъа станце школьникаша хьинаре къахьегарца хьалхеяьй йоккха сомий беш. Шоай хьехархочун нов. Шальной хьалхленца дика доал ду цар цу беша.

ХIанз вай республике кхайкаяьча «беша месячнике» дакъа лоацаш железнодорожникий поселок гаьнаш йогIаш тоаеш, хозъеш ба уж.

С. КЕРИМОВ.

* * *

Дукха ха яц Гудермесски совхоза ялхлагIча отделеве дояркал болх бе Махмудова Жовхьарат йолаенна. Беррига низ тIа а бахийта, болабир цо из болх дIа. Ше ца кхеташ дола хIамаш хеттар цо хIанззехьа а шера дола шура яккхара декхараш кхоачашдаь йолча опытни дояркага Есимат Майрунаевата. Укх деношка ВЛКСМ членалла дIанйцай Махмудова — цунна доккха совгIат хилар цунах. ЧIоагIа гIадбаха бар цун новкъостий а.

* * *

940 лекци йийша баьннаб Гудермесски районна политическийи Iилманий кхетам боаржабара обществон лекторашш (обществон правленен секретарь нов. Богучарова). Дерригача шера планах еша езараш 1000 лекци мара яц. Из план тIехкхоачашъергхилара шеко яц. Из доккха совгIат да партен XXI съезда.

Дуккхаза йийшай лекцеш лекторашна н.н. Петровс, Грачевс, Мелексенкос, Жильцовс, Рогальскес иштта кхьбараш а.

З. НИКОЛАЕВ.

* * *

Дукха нах ба Наьсарен районе керда цIенош хьалдеш а, къьна даранштта ремонт еш а. Цудухьа чIоагIа эш царна кIир. Цхьабакъда Наьсарен райПО-с кхы дIахо сатоха йиш йоацаш ладара-м леладу бахача нахага кIир йохкара гIулакх. КIир эшаш вар 30 километр гаьна уллача Орджоникидзе а ваха из я езаш хул.

ХIана яц районе йохкаш кIир? ХIана йиц йохо бахача наьха? Цу хаттаранштта жоп дех ас Наьсарен РайПО-н хьалхле лелаерашкара.

М. АСЛАМБЕКОВ.

* * *

Первомайски хьун участкан болхлой коллективаца ба вIалла дешапза а кIезига дийша а болхлой. Цхьабакъда царна дешар хьехара, йоазув Iомадара йоахо-м йиц. Йоккхий торонаш я укхаза из болх толамца дIабахьа.

БоагтIача боараме лелабац укхаза кхетама болх а, наьна метталг лекцеш ешац, ладувгIа радио яц.

И. КОДЗОЕВ.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 28, телефоны: редактора 2-41-28, редактора сам. 2-07-01, партийни вахара отдела 2-25-72, корректорске 2-30-91.

СФ02625. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 6707.

Городе Грозне. Грибоедова улицах № 3 яхаш йолча **Тотрова** Надежда Александровнас циггача вахаш волча **Тотров** Созырико Ильясовичигара ше хьаяларах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда Орджоникидзевски районерча 2-ча участкан Халкъа судо.